

naš tednik

LETO XXIX — Številka 50 15. decembra 1977 Cena 4.— šil. (4 din)
Poština plačana v gotovini P. b. b.
Erscheinungsort Klagenfurt Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

Kulturni praznik za koroške Slovence

- Do zadnjega prostora je bilo
- napolnjeno celovško mestno
- gledališče na praznik Vnebo-
- vzetja zadnji četrtek, ko je Kr-
- ščanska kulturna zveza vabila
- na tradicionalno vsakoletno
- osrednjo odsko prireditev ko-
- roških Slovencev. Kar več ju-
- bilejev je bilo treba praznovati:
- Krščanska kulturna zveza pri-
- reja letno gledališko predstavo
- v celovškem mestnem gleda-
- lišču že petnajsto leto, nasled-
- nje leto bo praznovala 70-letni-
- co obstoja, letošnji odski ko-
- mad pa je bil posvečen 100-
- letnici rojstva Otona Župančiča.

Za „Veroniko Deseniško“ je bilo med koroškimi Slovenci zelo živahno povpraševanje. Tajnik KKZ Nužej Tolmajer ne pomni, da bi se kdaj prej v predprodaji znebil toliko kart. In to kljub dejstvu, da

„Veroniko“ niso predvajali prvič na celovškem odru. O privlačnosti tega komada moremo le ugibati,

kajti po svoji naravi ni ravno idealno delo za odsko uprizoritev. (Dalje na 5. str.)

Namesto uvodnika:

Konsekvence iz odločitve ustavnega sodišča

K odločitvi ustavnega sodišča, da je žandarmerija lani v Škocijanu dejansko ravnala protizakonito in s tem teptala človekove pravice pripadnikov slovenske narodne skupnosti, je podal Narodni svet koroških Slovencev naslednjo izjavo:

Naj človek to vest še tako obrača: postalo je dejstvo, da varnostni organi na Koroškem ravnajo s pripadniki slovenske narodne skupnosti po merilih, ki jih je vrhovno sodišče čisto jasno kvalificiralo: kršitev pravice na osebno svobodo, nečloveško in poniževalno ravnanje. Državno tožilstvo se torej tudi vadi ne le v obsojanju pripadnikov slovenske narodne skupnosti, ne da bi počakala razsodbe s strani sodišča.

Ne. Ta institucija, ki naj bi bila odprta vsem državljanom, se zadržuje za 180 stopinj drugače, če bi morala kot močna roka države nuditi pripadnikom narodne skupnosti pomoč in zaščito pred osebno in kolektivno krivico. Vse postopke proti podiralcem dvojezičnih napisov je ta oblast ukinila; suma, ki je ležal na dlani na podlagi izjav prič, da so se ob podiranju dvojezičnih napisov storila dejanja, ki se še bolj strogo kaznujejo, dokazano niso preiskali. Pa tudi tukaj, v konkretnem primeru dr. Tischler, ničesar ne kaže na to, da bi državno tožilstvo preiskalo s primerno voljo suma kaznjivega dejanja, ki je bil naravnost otipljiv. Nasprotno: ukinili so postopek, ki bi bil večini očividno neprijeten.

Ustavno sodišče si te zadeve ni napravilo tako enostavno ter je izreklo jasno odločitev. Ta odločitev pa ni pohvala koroške obtožne oblasti.

Zelo smo veseli odločitve vrhovnega sodišča, saj nam ne le potrjuje, da imamo prav, temveč postavi v precej drugačno luč tudi naše stalne kritične pripombe k zadržanju varnostnih organov v manjšinskem vprašanju: da namreč naša kritika ni bila neutemeljena. Morda se bodo po tej odločitvi ustavnega sodišča tudi poročevalci v deželi dokopali do odločitve, da je treba tudi vesti in stališča varnostnih organov preveriti s potrebno žurnalistično skrbnostjo in ne le pisati o „prijetni policijski sili“. Varnostni organi na podlagi teh ugotovitev ustavnega sodišča ne bodo mogli mimo tega, da izvedejo proti krivim žandarmerijskim uradnikom disciplinarne postopke ter da jih primerno kaznujejo.

Ustavno sodišče pokaralo žandarmerijo

Ustavno sodišče je jasno odločilo: žandarmerija je lani, 8. avgusta, ob tedanjih dogodkih, ko so aretirali 26 mladih Slovencev, postopala protizakonito. Ustavno sodišče je dalo prav pritožbi slovenskega odvetnika dr. Janka Tischlerja, ki je sam postal žrtev žandarmerijskega nasilja. Spoznalo in ugotovilo je, da so žandarji dr. Janka Tischlerja omejili v svoji ustavno zajamčeni pravici do osebne svobode ter v pravici, da se ga ne podvrže nečloveškemu in poniževalnemu ravnanju. Zveza (ministvo za notranje zadeve) je bila obsojena, da plača stroške postopka v višini 17.928.— šilingov — in to v 14 dneh, sicer bodo to izterjali. O ostalih pritožbah na ustavno sodišče — dvajset po številu — ustavno sodišče še ni poslalo pismene odločitve.

Kot znano, je priredil Abwehrkämpferbund v Škocijanu lani otvoritev brambovskega spomenika. Slovenski mladinci, ki so hoteli opazovati to prireditev, so bili s silo odstranjeni od kraja prireditve, žandarmerija jih je vlačila za lase, tepla, vklepala v okove ter jih brcala. Nekateri od Slovencev so delili letake, v katerih so označili brambovsko prireditev kot nespravljivo, nekdo drug je hotel zunaj prireditvenega prostora razgrniti transparent. Večina od slovenskih žrtev žandarmerijskega terorja pa so postali to le, ker so pač bili

Slovenci. Neposredno v Škocijanu so prijeli 11 oseb, kratko pozneje v Sinči vasi pa nadaljnjih 15, med njimi tudi dr. Tischlerja, kateremu so pri tem poškodovali obleko ter ga ranili. Odvetnik je nato vložil ovadbo proti žandarmerijskim nasilnežem. Toda nam vsem znani vodja državnega tožilstva dr. Stoiser ni videl povoda, da bi pustil uvesti kazenski postopek. — Vrhovno sodišče ga je poučilo nečesa drugega in je označilo Tischlerjeve izjave kot verodostojne, prav tako pričevanje več oseb in zdravniško pričevanje. Vse to je dokazalo, da so se poslužili napram dr. Tischlerju telesne sile. Vrhovno sodišče je prišlo tudi do spoznanja, da je žandarmerija ravnala tudi proti tretjemu členu konvencije o človekovih pravicah (glej tudi str. 3).

Zadnji četrtek je razsodba ustavnega sodišča postala preko nemške tiskovne službe Našega tednika znana tudi tisku. Toda kaj so storili koroški dnevnikarji, ki so prej pisali, da je žandarmerija ravnala pravilno in so jo celo hvalili, slovenske žrtve žandarmerijskega terorja pa so v velikih črkah označili za ekstremiste, razgrajče, provokaterje in komuniste. KTZ je prinesla kot prva — le enostolpen — članek, v katerem je prišla do zaključka, naj so koroški Slovenci veseli, da ne živijo v Jugoslaviji, kjer da kaj takega ne bi bilo mož-

no. Škofijski mali format je nekaj dni pozneje prav tako pirnesel kratko enostolpno vest, ki pa ni posebno padla v oči, VZ pa je bila najbolj nepoštena in doslej sploh ni prinesla poročila o razsodbi ustavnega sodišča, ki je postavilo na laž svoječasno poročanje koroških listov. Sedanji popravek tedanjega poročanja v največjih črkah tem lepim gospodom v redakcijah koroških dnevnikov prav ni ustrezal konceptu, zaradi tega so popravilo s strani ustavnega sodišča prinesli čisto z majhnimi črkami.

Nazaj k utemeljivi razsodbe ustavnega sodišča (glej tudi oba faksimila na tej strani): ustavno sodišče je na podlagi pričevanj in dokazov ugotovilo, da je bilo do-

kazano dejstvo, da sta dva žandarja, kljub temu, da je bil dr. Tischler pripravljen slediti pozivu tretjega žandarja, zagrabila odvetnika za roke in za hlače ter ga s silo in zelo hitro porivala pred seboj čez stopnice v prvo nadstropje žandarmerijske postaje Sinča vas. Tam je dr. Tischler padel, oba žandarja, ki sta ga eskortirala, sta ga prišla in ga krepko potisnila v sobo, kjer so bile zbrane že druge, kratko prej aretirane osebe.

Pod črto: ustavno sodišče je dr. Janku Tischlerju dalo prav v vseh točkah pritožbe. Okrajno glavarstvo, kateremu je veljala pritožba, niti v eni točki niti delno ni prodrlo. Sedaj je skrajni čas za disciplinarne postopke proti odgovornim neodgovornim osebam!

NSKS za samostojni nastop

Na svoji 18. seji je obravnavalo predsedstvo Narodnega sveta koroških Slovencev v torek, dne 13. decembra t. l., nekatera pereča vprašanja v zvezi s položajem slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Glede najnovejše publikacije urada zveznega kanclerja je predsedstvo ugotovilo, da vsebuje vrsto neresničnih gorostasnih trditev, ki že po sebi diskvalificirajo brošuro, katere namen je očitno zameglitev demokratične javnosti,

ki naj bi nehala podpirati upravljene zahteve slovenske narodnostne manjšine na Koroškem. Obširno je predsedstvo NSKS razpravljalo o narodnostni politiki v letu 1978 in prišlo do spoznanja, da bistvenih sprememb v svojih gledanjih ne more biti, sploh pa ne v življenjskih zadevah narodne skupnosti.

Tudi v prihodnjem letu bodo koroški Slovenci spričo zakrknjenosti (Dalje na 8. strani)

Verfassungsgerichtshof
Judenplatz 11, 1010 Wien

B 350/76 - 28

IM NAMEN DER REPUBLIK!

Der Verfassungsgerichtshof hat unter dem Vorsitz
des Vizepräsidenten

Dr. Ringhofer,

in Anwesenheit der Mitglieder

Dr. Fessler,
Dr. Gottlich,
Dr. Kaniak,
Dr. Machacek,
Dr. Melichar,
Dr. Piska,
Dr. Quell,
Dr. Roessler,
Dr. Rosenzweig,
Dr. Saxer,
Dr. Spielbüchler und
Dr. Wechner

als Stimmführer, im Beisein des Schriftführers

Dr. Hinteregger,

(6. Oktober 1977)

- 2 -

über die Beschwerde des Rechtsanwaltes Dr. Johann Tischler, 8.-Mal-Strade 16/I, 9020 Klagenfurt, vertreten durch Rechtsanwalt Dr. Michael Graff, Gonzagagasse 15, 1010 Wien, gegen die Ausübung unmittelbarer Befehls- und Zwangsgewalt durch Gendarmeriebeamte am 8. August 1976 im Bezirk Völkermarkt/Kärnten, nach der am heutigen Tage durchgeführten öffentlichen mündlichen Verhandlung, nach Anhörung des Vortrages des Berichterstatters, sowie der Ausführungen des Beschwerdevertreters, Rechtsanwalt Dr. Michael Graff und des Vertreters der Bezirkshauptmannschaft Völkermarkt, Rechtsanwalt Dr. Ulrich Polley, gemäß Art. 144 B-VG und § 87 VerfGG 1953 zu Recht erkannt:

Der Beschwerdeführer ist am 8. August 1976 in Kühnsdorf, Bezirk Völkermarkt, dadurch, daß er um die Mittagszeit von Gendarmeriebeamten festgenommen und anschließend bis 12,55 Uhr desselben Tages im Gebäude des Gendarmeriepostenkommandos angehalten wurde, im verfassungsgesetzlich gewährleisteten Recht auf persönliche Freiheit, ferner dadurch, daß er von Gendarmeriebeamten im Verlaufe seiner Eskortierung in das erste Stockwerk des Postengebäudes gewaltsam erfaßt, an der Hose ergriffen, schnell geschoben und heftig in einen Raum gestoßen wurde, im verfassungsgesetzlich gewährleisteten Recht, nicht einer unmenschlichen oder erniedrigenden Behandlung unterworfen zu werden, verletzt worden.

Der Bund (Bundesministerium für Inneres) ist schuldig, dem Beschwerdeführer zu Händen des Beschwerdevertreters, Rechtsanwalt Dr. Michael Graff, 1010 Wien, Gonzagagasse 15, die mit S 17.928,— bestimmten Kosten des Verfahrens binnen vierzehn Tagen bei sonstigem Zwang zu bezahlen.

Avstrija in njen odnos do Slovencev

V celovski galeriji Hildebrand sta nedavno predstavila avtorja dr. Karl Stuhlpfarrer in dr. Hanns Haas pravkar izšlo knjigo „Österreich und seine Slowenen“ — Avstrija in njeni Slovenci. Knjiga je bila že dalj časa napovedana in so jo začetek tedna tudi predstavili na tiskovni konferenci na Dunaju. Za Koroško pa so namenili posebno prireditev v ta namen, ki pa ni bila posvečena le tisku.

Dr. Hanns Haas je v uvodnih besedah dejal, da bi ta stališča, zapisana v knjigi, morali pravzaprav predstaviti Slovenci sami, ki bi za to bili tudi legitimirani. Knjiga se ukvarja z dobo od leta 1848 naprej. Pri zbiranju materiala pa je bila rdeča nit dogodkov takšna, da je nastala iz knjige o manjšini knjiga za manjšino. — Šolsko vprašanje sta obravnavala od habsburške monarhije naprej do danes in prišla do zaključka, da je bila šola od vsega začetka naprej bistven faktor ponemčevanja. Po kratkem orisu plebiscitne dobe sta se obširno lotila prikaza gospodarskega zapostavljanja Slovencev in gospodarskega pritiska nanje v prvi republiki. V času stanovske diktature so skušali manjšini deloma priti naproti, a potem vendar ni bilo nič. Dobo nacistične strahovlade sta avtorja Haas in Stuhlpfarrer osvetlila s posebnega zornega kota: namreč, kako so se zadržali koroški in avstrijski domačini do manjšine, in to predvsem v letih 1938 do leta 1941. — Obširno poglavje je nadalje posvečeno dobi „od osvoboditve do državne pogodbe“.

Prvič v zgodovini: SZDL pri Slovenski skupnosti

V soboto je delegacija Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije, ki jo je vodil predsednik Mitja Ribičič, vrnila obisk Slovenske skupnosti v deželi Furlaniji-Juljski krajini. V delegaciji SZDL Slovenije sta bila tudi člana predsedstva Kimovec in Jože Hartman, predsednik severnoprimorskega sveta Vlado Vrščič, predsednik obalne konference SZDL Črt Kolenc in predsednik občinske konference SZDL Jesenice Zdravko Črv, v delegaciji Slovenske skupnosti pa člana njegovega deželnega vodstva in predstavnika mladinskih komisij pod vodstvom deželnega svetnika, tajnika dr. Draga Štoke. Razgovore je spremljal tudi generalni konzul SFR Jugoslavije v Trstu, Ivan Renko.

Prvi del uradnih razgovorov je potekal v dopoldanskih urah na sedežu Slovenske skupnosti v Trstu ob prisotnosti številnih predstavnikov tiska, radia in televizije tako iz Trsta, kakor iz Slovenije.

Najprej je predsednik deželne sveta Slovenske skupnosti Andrej Bratuž pozdravil goste iz Slovenije ter predstavil temeljne programske smernice strankinega delovanja. V imenu SZDL Slovenije se je za pozdrav in povabilo zahvalil predsednik Mitja Ribičič, ki je poudaril predvsem aktualnost tega srečanja za obe strani v sedanjih fazi uresničevanja osimskih sporazumov.

V imenu delegacije Slovenske skupnosti je tajnik Drago Štoka orisal najbolj aktualne probleme, s katerimi se trenutno sooča slovenska narodna skupnost v Italiji, od globokega zaščitnega zakona do lokacije industrijske cone in samostojnega šolskega okraja v okviru enotne zahteve po avtonomiji slovenske šole.

Njegova izvajanja so dopolnili še Aleš Logar, Rafko Dolhar, Mar-

jan Tepin, Damjan Pavlin s posebnim ozirom na konkretne probleme poosimskega obdobja in aktivnega sodelovanja slovenske narodne skupnosti pri tem dolgoročnem procesu.

Predsednik SZDL Slovenije Mitja Ribičič je poudaril splošno koristnost stikov med matično državo in zamejskimi Slovenci. Za uspešno delo pri utrjevanju svojega položaja si morajo narodnostne manjšine pridobiti priznanje samostojnega subjekta in s tem enakopravnega pogovornika z oblastmi države, v kateri živijo. Zelo pomembno je tudi čim bolj enotno nastopanje v postavljanju svojih zahtev. V pogojih dobrih odnosov med narodi Jugoslavije in Italije, ki jih osimski sporazumi še bolj odpirajo, manjšine opravljajo tudi koristno vlogo kot faktor novih pohelsinških stikov med narodi in državami v tem delu Evrope.

V razgovoru sta se obe strani dotaknili še drugih problemov, ki zadevajo medsebojne odnose. Delegacija SZDL se je poklonila spomenu padlim na Proseku in položila venec pred števerjanskim spomenikom, se srečala z rojaki iz Krmina in obiskala Slovence v Kanalski dolini, kjer je v imenu domačinov govoril Salvatore Venosi in kjer se je obisk zaključil.

Delegacija SZDL se je poklonila spomenu padlim na Proseku in položila venec pred števerjanskim spomenikom, se srečala z rojaki iz Krmina in obiskala Slovence v Kanalski dolini, kjer je v imenu domačinov govoril Salvatore Venosi in kjer se je obisk zaključil.

manjkala sta kritična prispevka prof. Stourza in koroškega rojaka dr. Moritscha. Pa tudi vsi pozdravni nagovori so bili objavljeni — razen enega: gospa minister za znanost Firnberg se je v svojem pozdravnem nagovoru vehementno izrekla proti nedostopnim arhivom. Njen prispevek ni bil objavljen.

V ostalem sta se avtorja opirala predvsem na Dunajske centralne arhive in sta tam seveda našla številne primerke v prepisu, ki ležijo v originalu zaprti v Celovcu. Obdelala in objavila sta pri tem mnogo doslej neobjavljenega gradiva.

Na vprašanje po funkciji knjige sta odgovorila, da hočeta prispevati k mirnemu sožitju v deželi,

manjkala sta kritična prispevka prof. Stourza in koroškega rojaka dr. Moritscha. Pa tudi vsi pozdravni nagovori so bili objavljeni — razen enega: gospa minister za znanost Firnberg se je v svojem pozdravnem nagovoru vehementno izrekla proti nedostopnim arhivom. Njen prispevek ni bil objavljen.

Vprašali pa so tudi za prvo stališče o knjigi „Avstrija in njeni Slovenci“ zastopnika Inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani, dr. Dušana Nečaka.

Povprašali pa so tudi za prvo stališče o knjigi „Avstrija in njeni Slovenci“ zastopnika Inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani, dr. Dušana Nečaka.

GOSPODARSKI KOMENTAR:

Samooskrba z živili

Izgleda, da je na času, da o vprašanju „v koliko je zagotovljena naša samooskrba z živili“ resneje spregovorimo. Prvič zaradi tega, ker težave republike Avstrije, da vnovči viške svojih kmetijskih pridelkov drugje, naraščajo. Drugič zaradi tega, ker njen deficit v mednarodni trgovini s kmetijskimi pridelki narašča in — tretjič — zaradi tega, ker se v mednarodnem kriznem primeru lahko naenkrat zgodi, da domače kmetijstvo točasne potrebnje ne bo v stanju kriti niti za tri mesece.

Pri resnejši oceni prehranske situacije avstrijskega prebivalstva, ki bi nastala v primeru resnejših mednarodnih konfliktov pridemo do dveh osnovnih zaključkov.

● prvič do zaključka, da bi ob pomanjkanju nafte obstalo več kot polovica kmetijskih strojev za setev in žetev ter za pripravo krme za živino in

● drugič do zaključka, da bi zaradi pomanjkanja beljakovinskih koncentratov oskrba s mlekom in mesom ne bila več zagotovljena.

Z drugimi besedami: V primeru resnejših mednarodnih konfliktov bi prišlo kmetijstvo v težavo, kako zorati in osezati polja in kako zagotoviti oskrbo govedi in prašičev s potrebnimi krmili, da bi prišlo do kolikortoliko ustrezne ponudbe kruha, mleka, mesa in maščob za oskrbo prebivalstva, kakor smo je navajeni. Če pride do pomanjkanja nafte, beljakovinskih krmil in mineralnih gnojil, potem kmetje ne bodo v stanju producirati tako kot doslej, ko pri najosnovnejših živilih skrbijo za pogrjneno mizo 7 milijonov nekmečkega prebivalstva.

kajti doslej se je mirno sožitje vršilo le na račun Slovencev. Kajti večina je določala in še določa, kaj služi miru in kaj ne, tako da sta sedanje stanje označila Haas in Stuhlpfarrer kot pokopališki mir.

Prevelikega učinka si avtorja ne pričakujeta. Dejala sta, da učinek knjige nečeta preceniti, kajti njena omejena naklada — 3000 izvodov — ne more nadomestiti in popraviti tega, kar se je v desetletjih zanemarjalo in napačno poročalo v koroških časopisih, predvsem pa, ker večino ljudi niso naučili brati knjig.

Povprašali pa so tudi za prvo stališče o knjigi „Avstrija in njeni Slovenci“ zastopnika Inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani, dr. Dušana Nečaka.

Kot zaključek pa je rektor Jože Kopeinig daroval dvojezično bogoslužje. n. d.

Kot zaključek pa je rektor Jože Kopeinig daroval dvojezično bogoslužje. n. d.

Če gledamo s tem povezano problematiko iz razvoja zadnjih 20 let, potem ne spoznamo ne le trend v naši prehrani, marveč tudi problematiko, ki na tem področju lahko naenkrat nastane. V zadnjih 20 letih se je povpraševanje za osnovnimi živili sila spremenilo. Zadevna statistika v naši državi kaže, da je poprečni prebivalec leta 1960 porabil še 96 kg moke, medtem ko je je 1976 porabil le še 75 kg. Pri krompirju je v tem času poraba zdrknila od 85 na 60 kg, pri sočivju pa od 0,9 na 0,3 kg. Na strani porabe pridelkov iz živalske prireje je v isti primerjavi poraba mleka nazadovala od 156 na 127 kg, pri čemer se je vendar poraba masla in sira zvečala. Pri maslu od 4,7 na 5,6 kg, pri siru pa od 3,1 na 4,8 kg.

Podoben vzpon potrošnje, kakor ga je statistika zabeležila pri maslu in siru, je razviden pri mesu, pri rastlinskih maščobah ter jajcih in zelenjavi. Od l. 1960 se je poraba zelenjave na prebivalca zvečala od 63 na 84 kg, ona rastlinskih maščob pa od 18 na 26,4 kg. Medtem ko je prebivalec v poprečju leta 1960 zaužil 11,8 kg jajc, jih je 1976 pojedel 14,4 kg. V isti primerjavi se je vendar poraba mesa zvečala od 58,3 na skoraj 81 kg. Pri mesu se je poraba svinjine zvečala od 33,7 na 39,7 kg, pri govedini od 14,7 na 23 kg in pri mesu perutnine od 3,5 na 9,8 kg. Verjetno zaradi picle ponudbe in zaradi draginje se je v tem času poraba teletine zmanjšala od 3,3 na 2,7 kg.

Pri porabi mesa je sedaj Avstrija med zapadnoevropskimi deželami uvrščena na četrtem mestu. Pred njo so Francija, Belgija in (Dalje na 5. strani)

Pri porabi mesa je sedaj Avstrija med zapadnoevropskimi deželami uvrščena na četrtem mestu. Pred njo so Francija, Belgija in (Dalje na 5. strani)

Dan človekovih pravic

Ob dnevu človekovih pravic je objavila jugoslovanska agencija Tanjug zanimiv komentar, iz katerega ponatisnemo izvečke, saj govori predvsem o manjšinah ter v tej zvezi z beograjsko konferenco:

Zal je celo danes, v 20. stoletju, mnogo primerov na svetu, ki govorijo o popolni razredni, nacionalni, rasni in verski diskriminaciji. To se pogosto dogaja kljub listinam in konvencijam Združenih narodov, v katerih so človekove pravice sicer dobro označene. Ne gre samo za politiko odkrite rasne, nacionalne diskriminacije, kakršna vlada recimo v Južnoafriški republiki, marveč tudi za mnogo širše prostore.

Dan človekovih pravic je močan povod za to, da se spomnimo listine OZN in še posebej tistih njenih določil o varstvu človekovih pravic, s katerimi je izrecno prepovedana diskriminacija glede rase, jezika in veroizpovedi. Srečujemo se namreč s postopki skrajnega neupoštevanja najosnovnejših človekovih pravic in z diskriminacijo narodnostnih manjšin in njihovih pripadnikov. Nekatere države si prizadevajo zreducirati število pripadnikov narodnostnih manjšin celo tako, da ne priznavajo njihovega obstoja. Odstopajo od sklepov in načel, ki so bila sprejeta v OZN, in neposredno ali posredno poskušajo revidirati druge mednarodne sporazume, ki vsebujejo izrecna določila o zaščiti in upoštevanju položaja narodnostnih manjšin.

Pogosto je pozabljena resnica, da so pravila o varstvu človekovih pravic v OZN skupno delo več kot 150 držav, članic OZN, da so skratka skupna zakladnica Združenih narodov.

V žarišču nasprotij in v boju za nadvlado v spletu raznih narodov, velikih in malih, raznih narodnosti in etničnih skupin, se odigrava po svetu brez števila dram. Ena od takih dram je tudi drama „človeka manjšine“. To je ob politični in materialni plati psihološka plat problema na relaciji večina — manjšina. Normalno in človeško bi bilo, da bi „človek manjšine“ pričakoval od večine tudi več razumevanja, solidarnosti in topline. Brez takšnega vzdušja medsebojnega zblíževanja in odnosov ne morejo dosti pomeniti niti zakoni, niti ustave, niti druge zapisane pravice.

Vprašanje nacionalne enakopravnosti in urejanja mednarodnih odnosov v večnacionalnih skupnostih po načelu popolne enakopravnosti je dandanes v svetu vse bolj v ospredju. Očitno in nezadržna je tudi želja narodnostnih manjšin ne samo, da bi ohranile in naprej razvijale svoje narodnostne lastnosti, marveč da bi si tudi zagotovile enakopravno mesto v družbenem življenju države, v kateri živijo. Toda nacionalne manjšine niso povsod v takšnem položaju, da bi postale tisto, kar je treba in bi mogle biti — resnični mostovi prijateljstva in sodelovanja med državami.

Ne glede na vse težave in razlike se v zadnjem času po svetu postopoma uveljavlja vzdušje, ko je vprašanje nacionalne in ekonomske enakopravnosti (novega ekonomskega reda) mogoče pretresati z več uspeha. Vse bolj dozoreva spoznanje, da so to pomembni dejavniki utrjevanja miru in ustvarjanja novih, pravičnejših in stabilnejših mednarodnih odnosov. Do tega so pripeljali mnogi pomembni mednarodni shodi, še posebej pa je pri tem čutili duha pete konference neuvrščenih v Colombu in konferenca o evropski varnosti in sodelovanju v Helsinkih, po katere načelih se ravna tudi beograjski sestanek o evropski varnosti in sodelovanju

Poročilo o občnem zboru Kluba slov. študentov v Salzburgu - KSŠS

Svoj občni zbor je imel KSŠS dne 4. decembra 1977. Čeprav Klub v svojem enoletnem obstoju pravzaprav ni deloval zelo aktivno, je bilo tokrat pričakovati, da bo v naslednji delavni dobi klubsko delovanje bolj pestro in da bo več slovenskih študentov, ki študirajo v Salzburgu, delovalo v Klubu.

Pri občnem zboru, (ki je bil kot že rečeno 4. 12. 77), pa so klubaši po dolgi in burni debati prišli na mrtvo točko. Nekateri, to so tisti, ki po navadi najbolj govorijo o sožitju, sodelovanju, angažmaju, niso bili več pripravljeni podpreti Klub v svojem delovanju. Namera ideologiziranja Kluba — v klerikalističnem smislu — in upor iz teh vrst proti sodelovanju Kluba v SO-LIKOM-u — Salzburškem solidar-nostnem komiteju za pravice manjšin — sta bila glavni oviri pri izvolitvi novega odbora. Zaradi prevelikih interesnih razlik ni kazalo drugače, kot da se Klub slovenskih študentov v Salzburgu po enoletnem obstoju razpusti. Ta predlog je bil več ali manj soglasno sprejet.

S tem je odklenalo Klubu slovenskih študentov v Salzburgu.

Pisma bralcev:

... IN PROPAD KSŠS

pred propadom kluba slovenskih študentov v Salzburgu ni bilo veliko, najmanj pa delovanja v smislu statutov, še manj pa vzpona ksšs. Na zadnjem občnem zboru 4. 12. 77 smo tako imenovani klubaši razpustili šele pred dobrim poldrugim letom ustanovljeni ksšs. vzroki za razpustitev so jasni: premalo angažmaja pri klubskem delu, prevelike interesne razlike klubašev, različno ocenjevanje boja za pravice manjšin itd. k propadu ksšs pa spadajo tudi težke in boleče psovke nekaterih slovenskih bogoslovcev, katere so naperili proti nam članom solidar-nostnega komiteja za pravico manjšin v Salzburgu: mnenja so, da naj ksšs ne sodeluje pri solkomu, ker se tam zbirajo samo „tipi, ki o koroški in slovenskem narodu niti najmanjšega pojma nimajo“; ker so v solkomu itak sami „komunisti in levičarji“. neki fleten slovenski bogoslovec pa se je o nemškogovorečih demokracijah, ki se solidarizirajo z bojem za človekove pravice naše narodne skupnosti na koroškem izrazil takole: „kaj pa enega takšnega briga, kaj se na koroškem dela“. takšne izpade proti Salzburškemu solidar-nostnemu komiteju za pravice manjšin pa bi nekateri slovenski bogoslovci po mojem mnenju lahko opustili, ko je menda za nje že „samo po sebi“ razumljivo, da ne sodelujejo pri solkomu. treba je prisluntni vetrovom, sploh pa takšnim, ki čudno zvenijo.

france merkač
wolf-dietrichstr. 2
5020 salzburg

Knjižni sejem v Ljubljani

Pretekli teden so odprli na go-spodarskem razstavišču v Ljubljani letošnji knjižni sejem, na katerem je zastopana tudi založba Drava (Borovlje-Celovec). Odprtih svečanosti v petek, 9. 12., sta se udeležila tajnik KKZ Nužej Tolmajer ter zastopnik SIC-a Franc Kattinig.

Ustavno sodišče spoznalo, da je žandarmerija kršila človekove pravice koroškega Slovenca

Spoznanje ustavnega sodišča v zadevi žandarmerijskega terorja je prišlo pravočasno k dnevu človekovih pravic, ki se je obhajal te dni. Dr. Janko Tischler se je pritožil namreč tudi z argumentom, da je bilo postopanje napram njemu tudi kršitev človekovih pravic, ki so zapisane in kodificirane v mednarodni konvenciji o človekovih pravicah. V svojem spoznanju ustavno sodišče na več mestih izrecno govori o tej konvenciji o človekovih pravicah.

Ustavno sodišče je spoznalo, da je pritožba dr. Janka Tischlerja

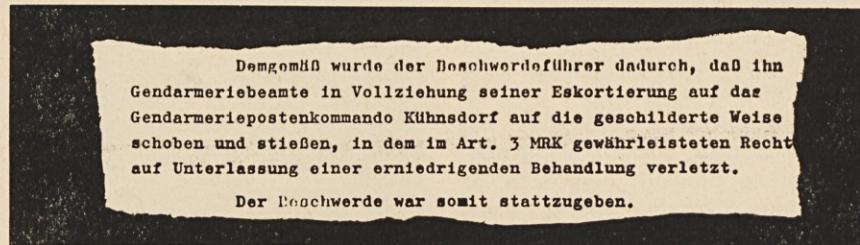
treba le razumeti pištote ali pendreka (Gummiknüttel), ampak vsako telesno silo. Organi zvezne policije (žandarmerije) smejo po § 2 zakona o uporabi orožja uporabljati pri izvrševanju svoje službe po določilih tega zakona tudi orožje, da izsilijo zakonito aretacijo. § 4 tega zakona predvideva, da je uporaba orožja dovoljena le, če se nenevarni ali manj nevarni ukrepi zdijo neprimerni ali so se izkazali za neučinkovite. „Nenevarni in manj nevarni ukrepi“ so prav tako naštet: poziv, naj se napravi stanje, ki odgovarja zakonu, nadalje

gleda najmanj nevarno, primerno vsakokratnemu položaju. Namen uporabe orožja sme biti le, da se napravi osebo nezmožno napada, upora ali pobega. Vsako orožje je treba uporabiti z najbolj možno (Schonung) ljudi in stvari. — Tako daleč svoječasno spoznanje sodišča.

H konkretnemu primeru postopanja žandarmerije do odvetnika dr. Janka Tischlerja je sodišče

v notranjost žandarmerijske postaje. Kakor je bilo povzeto iz izjav prič, se nikakor ni branil slediti pozivu, naj gre z žandarjem (s formulo „v imenu zakona“ je bil tudi aretiran), pa tudi z besedami ni ugovarjal ukazu, temveč se je že nagibal slediti žandarju, ki ga je aretiral.

Ustavno sodišče: „Pod temi pogoji ni bilo potrebno, da bi aretacijo in eskortiranje v poslopje žan-

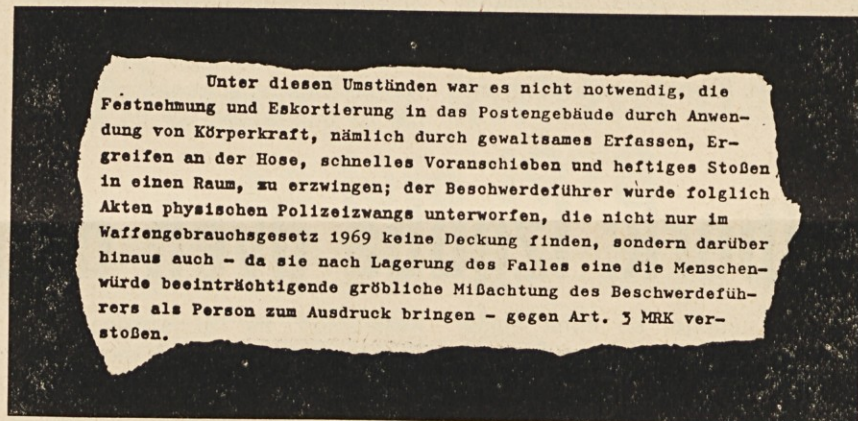

„bila tudi v tem oziru upravičena, da vidi pritožnik (dr. Tischler) kršitev člena 3 konvencije za zaščito človekovih pravic in temeljnih svoboščin, zvezni zakonski list šte. 210/1958 stvarno v tem, da so ga žandarji, ko so ga eskortirali v prvo nadstropje poslopja žandarmerijske postaje, porivali ter hudo suvali.

Konvencija za zaščito človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ki je po zveznem ustavnem zakonu iz leta 1964 ustavni zakon, določa v svojem 3. členu, da nihče ne sme biti podvržen mučenju ali nečloveški ali poniževalni kazni ali ravnanju“. (Glej faksimile na tej strani).

Ustavno sodišče nato obširno citira neko spoznanje iz leta 1974, kjer gre za uporabo orožja s strani organov javnega reda. Pod pojmom „orožje“ v tem primeru ni

grožnja, da se bo uporabljalo orožje, dalje zasledovanje bežečega, uporaba telesne sile ali razpoložljiva milejša sredstva, kot lisice ali tehnične zapreke. Naslednji paragraf 5 pa določa, da se sme, če so na razpolago različna orožja, uporabljati zmerom le tisto, ki iz-

spoznalo, da se le-ta nikakor ni upiral, ko ga je eden od žandarjev „v imenu zakona“ pozval, naj sledi

darmerijske postaje izsilili z uporabo telesne sile, točneje, da so ga nasilno zgrabili, prijeli pri hlačah, ga hitro porivali naprej in ga hudo suvali v nek prostor; pritožnik je bil torej podvržen dejanjem fizične policijske prisile, ki ne le, da ne najdejo kritja v zakonu o uporabi orožja iz leta 1969, temveč preko tega kršijo 3. člen konvencije o človekovih pravicah, ker izražajo v tem primeru grobo nespoštovanje človekovega dostojanstva pritožnika kot osebe“. (Glej faksimile).

Pritožbi je bilo zaradi tega treba ugoditi.

Primer Zablatnik: ordinariat se zdaj obotavlja

Zadnji petek je bila razpisana na eksekucijskem oddelku celovškega okrajnega sodišča ob osmi ur zjutraj obravnava „škofijski ordinariat proti Mihi in Ingrid Zablatnik“. Škofijski ordinariat je hotel izterjati cerkveni davek, ki ga zakonca Zablatnik sicer hočeta radevolje plačati, vendar strogo po cerkvenih predpisih: hočeta pismeno odredbo v slovenščini, kakor to predvideva sinodalni zakon. Kot smo že večkrat poročali (glej tudi zadnjo številko) pa ordinariat Zablatnikovega pismenega zagotovila, da je pripravljen plačati cerkveni davek, niti ignoriral ni.

Zadeva je torej prišla pred sodišče, kjer pa se ni le izkristalizirala realnost sinodalnega zakona, temveč tudi realnost zakona o narodnih skupnostih. Kljub temu, da je Zablatnik doma v Bilčovsu, ki je celo protimanjšinskemu zakonu o narodnih skupnostih slovenski dovolj, da mu dovoli dvojezičen napis, ta „najboljši zakon na svetu“ na drugi strani ne dovoli uporabo materinščine pred okrajnim sodiščem. Okrajno sodišče namreč je v Celovcu in koroški svet bi se podrl, če bi pred gobcem celovškega zmaja zadonela uradna slovenska beseda...

Tako tudi okrajno sodišče Celovec ni upoštevalo zagotovila Zablatnikovih, češ da rada hočeta plačati cerkveni davek, vendar da hočeta slovenski poziv oziroma odredbo. Sledila je grožnja z eksekutorjem, ki pa ni zalegla in kot nadaljnjo ustrahovanje poziv, naj

pod zaprisego izjavita, kakšno premoženje imata (Offenbarungseid).

V petek je bil torej nastavljen termin. Toda ob osmih zjutraj sta na hodniku pred sodno dvorano stala le dva zastopnika finančne zbornice ordinariata, eden od njih je bil dr. Hanak. Sodni sluga je sicer povpraševal in gledal, ali sta Ingrid in Miha Zablatnik prišla. Toda oba nista bila pripravljena slediti nemškemu pozivu na obravnavo, akoravno je bila v formularju poziva izrečena grožnja, da jih je treba na predlog terjajoče stranke spraviti v zapor, če pozivu ne sledita. Edini, ki se je prikazal, je bil zastopnik Našega tednika, ki je po službeni dolžnosti hotel opazovati, kaj se bo dogajalo in potem poročati svojim bralcem.

Zastopnika NT vprašajo, kdo da je. „Aha, vom Naš tednik,“ je bila edina reakcija sodnijskega sluga in zastopnikov ordinariata, čisto v tonu „Eh' schon wiss'n.“ Bo Zablatnik prišel?

Čakanje dobro četr uro na hodniku. Potem gre dr. Hanak v sodnikovo sobo, da mu poroča o pričlem številu prizadetih navzočih. Dr. Hanak se ni mogel odločiti, da bi izbral zakonite možnosti. Sodnik sam je bil očitno bolj uvideven in je dejal, da bo sam pisal Zablatnikovima. „Bolje bi pač bilo, če bi plačal,“ je dejal. Zastopnik NT pojasni, da je po njegovih informacijah Zablatnik pripravljen plačati. Le poziv v slovenščini bi bil potreben. Hanak nato skomigne z rameni in reče, da je pač vezan na sodni jezik. Ali Cerkev v lastnem de-

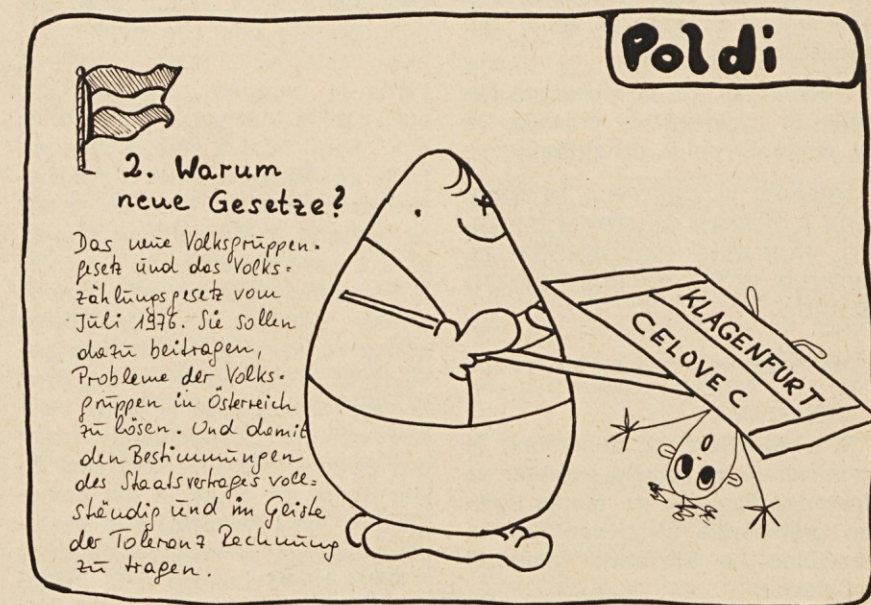
lokrogu ni avtonomna? Hanak ne ve prav.

Pozneje je v intervjuju z nekim drugim novinarjem dejal, da se dvojezični formularji že izdelujejo. Aha, in ordinariat ni znal počakati še kak teden ali mesec, da bi prevodi bili končani in je raje izbral pot preko sodišča. Ugledu škofije ta pot ni posebno koristila.

Zanimivo je tudi, da je dr. Hanak bil po posredovanju tajnika Akcije koroških kristjanov za sporazumevanje, Josefa Mandla, pripravljen na razgovor z Zablatnikom. Do tega razgovora je prišlo, a ordinariat je ostal pri svojem stališču. (Hanak Zablatniku: „Saj imate strica, ki je

duhovnik!“ Zablatnik: „Kaj enega, kar dva!“) Zablatnik je bil v podkrepitve svoje pripravljenosti, da plača cerkveni davek, pripravljen deponirati kavcijo v višini 1000 šilingov. Tudi ta pripravljenost je pri Hanaku naletela na gluha ušesa. Zastopnik škofijske finančne zbornice je dejal le, naj Zablatnik teh 1000 šilingov raje daruje za Caritas.

Hanaku se je stavilo še eno vprašanje: je Zablatnik prvi primer? Hanak: „Ni prvi primer, bilo je že kakih pet ljudi, ki so zahtevali slovenski formular. Toda šli so na kolena, ko smo jim grozili z eksekucijo.“

Radiše: dva jubileja domačinov

Kar trije naši odlični člani naše narodne družine so v zadnjih tednih dokončali lepe življenjske praznike.

Kdo neki nam bo verjel, da je naš odlični pevec, pevovodja, režiser in predsednik našega prosvetnega društva Šiman Wrulich znan po svojem petju in pevcih z Radiš, ki jih vodi s spretno roko in finim posluhom že nad dolgih trideset let. Če nam ne bi sam tako lepo povedal po radiu 21. novembra, da se je rodil 10. novembra 1907 in je letos dokončal sedmi križ svojega življenja.

Že njegova mati je bila vedno kljub številni družini vesela, ter vedno tudi pela. Tako je tudi naš

Šimej pri paši ovc že lepo prepeval, kjer ga je odkril domači organist Tončev oče in ga nato že z mladinci-fanti 15—16 let maja leta 1923 pri šmarnicah pripeljal na cerkveni kor. Naš jubilar pa je ostal do danes cerkveni pevec in po smrti starega organista prevzel vodstvo tega zbora, prosvetnega pa že prej.

Poleg petja je že nad 45 let kar ga srečavamo in vidimo kot igralca in tudi režiserja na našem društvenem odru.

V zadnjem letu pa ga občudujemo kot skrbnega „režiserja“ pri preskrbi materiala, delavnih moči pri zidanju našega „Kulturnega doma“. Ko je pred desetimi leti

oddal svojo malo kmetijo sinu, sam pa se z ženo Fanijo preselil v tedaj izpraznjeno Mežnarijo pri cerkvi in skrbno sta prevzela tedaj skrb za našo farno cerkev, njemu pa je bilo danega več časa za pevsko prosvetno in kulturno delo.

Ne smemo pa ob tej priliki prezreti njegove zveste življenjske družice, žene Fanije, ki je tudi 30. oktobra dopolnila 70 let, ki mu je stala z razumevanjem ob strani,

ter skrbela in še sedaj kljub starosti z vso ljubeznijo skrbi tudi za čistoto in lepoto naše farne cerkve.

Naš „Žnidar“, sedaj uradnik škofijske uprave, Andrej Lampichler, pa se je 23. novembra srečal z „Abrahamom“. Tudi njemu kot dolgoletnemu pevcu in spretnemu maskerju pri šminkanju naših igralcev pri odrskih prireditvah, velja priznanje in čestitke.

Vsem trem jubilarom naša zahvala in želja še veliko zdravih in srečnih let, hvaležni Radišani!

Moški zbor „Jepa“ nastopil v Kostanjevici in Pleterjah

Preteklo nedeljo je moški zbor SPD „Jepa-Baško jezero“ bival na izletu v Kostanjevici. Ogledali smo si najprej znano galerijo v osnovni šoli Kostanjevice. Naslednji cilj našega izleta je bil tamkajšnji nekdanji cistercijanski samostan iz 13. stoletja. Ogledali smo si Formo Vivo, kjer na prostem razstavljajo kiparji iz vsega sveta lesne kipe in plastike. V kletih samostana je tudi klet, kjer proizvajajo znano namizno vino „cviček“. V tej vinski kleti je med drugimi pesmimi zadonela tudi Prešernova Zdravica: „Prija' lji, obrodile...“

Od maja 1974 naprej je v nekdanjem samostanu odprta tudi galerija Božidar Jakac, kjer smo si ogledali dela umetnikov Jakca, Gorjupa ter Kralja. Dela teh treh slovenskih umetnikov so naredila na nas velik vtis, posebno zanimanje so budila dela Kralja, saj nje-

gova dela občudujemo tudi v slovenskem koledarju za leto 1978. V grajski kapeli, najbolj akustični cerkveni stavbi Evrope (7-kratni odmev) pa so naši pevci zapeli „Zgodnja danica“.

Ob koncu našega izleta pa smo še obiskali drug kulturni in naravni spomenik Slovenije — kartuzijo Pleterje. Že streha tega največjega samostana Jugoslavije meri štiri hektarjev! Ob strokovnem vodstvu smo si ogledali tudi notranjost samostana, med drugim samostansko knjižnico, kjer je shranjenih 35.000 knjig. V cerkvi jezuitskega samostana pa je zadonela naša „Ko zarja zlata nam gore“.

Vrnili smo se na Koroško pod vtisom čudovite veličine likovnega ustvarjanja slovenskih mojstrov.

Bilčovs: kruta smrt

Kruto je žela zadnje tedne smrt v našem kraju. Komaj smo položili v grobove v teku enega pičlega tedna kar štiri ljudi iz naših krajev, že so spet zapeli bilčovski in velinjski zvonovi svojo žalostno pesem.

V Velinji vasi smo položili k zadnjemu počitku Tonija Mihorja, rajnega Šustarjevega očeta iz Spodnje vesce, ki je odšel v večnost v blagoslovljeni starosti 85 let. Letos v igredi je še obhajal v krogu svoje družine zlato poroko. Toda bolezen je bila močnejša od življenjske volje. Naj mu bo Bog dober plačnik za vse, kar je storil dobrega svojim in sosedom. Svojem izrekamo iskreno sožalje!

V petek, 2. decembra, je tudi dotrpela po hudi bolezni 19-letna Marjana Kropivnik. Letos v igredi je obhajala poroko z možem Ger-

hardom. Nadvse huda in zahrbtna bolezen pa ji je pretrgala nit življenja, komaj je začela prav živeti. Končala je pet let Slovenske gimnazije v Celovcu in se potem začela učiti za bolničarko v Celovcu. Udejstvovala se je tudi v društvu „Bilka“ kot pevka in igralka. Pokopali smo jo ob ogromni udeležbi ljudi v nedeljo, 4. decembra, na novo bilčovsko pokopališče, kjer čaka večnega vstajenja blizu svojega strica Tomija Lesjaka, ki je postal sredi najlepših moških let žrtev cestnega prometa.

Možu Gerhardu, očetu, materi, bratu, sestri in vsem sorodnikom izrekamo iskreno sožalje!

Naj se odpočijeta Šustarjev oče in Marjana Kropivnik v božjem miru.

Pliberk: izguba dveh dobrih mater

Vsako nedeljo, ko mine maša, stojijo na pokopališču v Šmihelu ob svežem grobu in prižganih svečah Škrjančevi z Bistrice. Tu počiva njih dobra mati in blaga žena Marija Perč. Pred dobrim mesecem smo jo pospremili semkaj k večnemu počitku.

Čeravno je dočakala čez sedemdeset let, so jo sodobniki klicali še vedno z njenim dekliskim imenom: Mojcka — Škrjančeva Mojcka.

Škrjančeva kmetija je prva na Bistrici, če gremo po cesti iz Šmihela tjakaj, po hišnih številkah pa že (53) triinpetdeseta, ker se Bistrice začne že tik pod Rutami pod Peco.

K Škrjancu se je ob začetku tega stoletja priženil Dirntišev sin iz Vidre vasi. V zakonu sta starša dobila le hčerko edinko, Mojcko. Ko je ta odrasla, je bilo treba spet nekoga, ki bi se tja priženil in pomagal postarnemu očetu in bodoči mladi ženi pri delu na lepi kmetiji. Izvolila si je najmlajšega Bidrihovega sina Jožefa iz Rinkol za svojega moža. Zakon je bil srečen, ker sta bila oba enakih dobrih lastnosti: Pridna, štedljiva, verna in narodno zavedna. Tako sta vzgojila tudi svoje štiri otroke, dve hčerki in dva sina. Ena hčerka je poročena na Bistrici z uglednim železničarjem Mervom, druga pa je žena in desna roka podjetnika Urbasa v Velikovcu. Pred leti je bila edina, ki si je upala svojega otroka prijaviti k dvojezičnemu pouku v tem mestu „ljudskega glasovanja“. To je vzbudilo tak hrup in nasprotovanje, da je moral otrokov oče iz gospodarskih razlogov prijavo umakniti. Oba sina živita doma pri očetu in mu pomagata, ko ga tare teža let in posledice težkega kmetijskega dela.

Rajni bralki našega lista in zavedni Slovenki želimo večni mir in pokoj in da bi dobila vredno

naslednico na Škrjančevo hišo. Zaostalim pa izrekamo iskreno sožalje!

Druga mati, ki smo jo izgubili pred mesecem dni, je bila dobra Korenova mati Apolonijsa iz Večne vasi. Bila je sicer vsa leta bolj rahlega zdravja, vendar je dočakala šestinsedemdeset let. Pred dobrimi štiridesetimi leti se je poročila s tesarjem Stefanom Korenom. Doma je bila pri pd. Pruteju v Večni vasi, kjer je dobila za doto stavbno zemljišče s starinsko zgradbo „tempelj“ imenovano. Z izredno pridnostjo sta si tam zgradila lično, enodružinsko hišo. Mož je delal pri bratu, tesarskem mojstru pd. Uhlno, ona pa je s šivanjem postransko zaslužila, da so lažje dogradili hišo in vzgojili štiri otroke. Oba z možem sta bila narodno zavedna in vztrajna prosvetna delavca.

Zato so jo dejali na listo izseljencev in odpeljali 12. aprila 1942 z drugimi sotrpini v zbirališče v Žrelec. Ker pa je bilo nekaj moževih sorodnikov na vplivnih vojaških položajih in so šli nad Maier Kajbiča in mu grozili z nemiri, se je ta ustrašil in odredil, naj vse Korenove vrnejo domov.

Tudi po vojni sta bila z možem vodilno udeležena pri prosvetno narodnem delovanju. Navajala sta k temu tudi svoje otroke. Najbolj je znano delo hčerke Nade, ki vodi cerkvene pevce v Večni vasi in je otroška vrtnarica globaške občine.

Rajna je imela zelo lep pogreb. Kljub delavniku se je zbralo v Večni vasi ogromno žalnih gostov.

**Oglašujte
v našem listu!**

PRIREDITVE

SPD „EDINOST“ V PLIBERKU

priraja za smučarje (in seveda tudi za začetrnike)

SMUČARSKÉ DNEVE

od 26. 12., do 30. 12. 1977, na Kopah pri Slovenj Gradcu. Ob zadostnem številu udeležencev močno znižana cena. Za tiste, ki nimajo avta, bomo poskrbeli prevoz. Dnevna karta 70.— šil. Odhod iz Pliberka vsak dan ob 7. uri, prihod nazaj ob 17.30.

Interesenti naj se prijavijo na št. 0 42 35 / 22 56.

Odbor

SLOVENSKA ŠPORTNA ZVEZA

vabi v ponedeljek, 26. 12. 1977 na

ŠAHOVSKI TURNIR

pri Šoštarju v Globasnici, s pričetkom ob 8.30.

Pravico nastopa imajo ljubitelji šahovske igre ne glede na starost ali spol. Prijave se pošljejo na sedež Slovenske športne zveze: pisarno Spitalgasse 12, 9020 Celovec ali po telefonu (0 42 22 / 85 2 35). Vodja tekmovanja bo sprejemal prijave tudi po ure pred začetkom šahovskega turnirja.

Prijavnina znaša 20.— šilingov. Tekmovalo se bo po švicarskem izločilnem sistemu. Razdelitev nagrad bo po zaključku tekmovanja (predvidoma opoldan).

**CERKVENI PEVSKI ZBOR
IZ REBRCE**

privedi v soboto, 17. decembra, ob 19.30 v gostilni „Schmautz“ v Jerišah

**VEČER CERKVENIH
BOŽIČNIH PESMI**

Predvajali bodo stare slovenske in nemške božične pesmi.

Sodelujejo:

pozdravni govor z dia-slikami kaplan Poldej Zunder iz Železne Kaple
Trio Opptschans citrami ter rebrški cerkveni pevski zbor.

Vsi prisrčno vabljeni!

DRUŽABNI POPOLDAN

Prireditelj: SPD „Borovlje“

Kraj: Gostilna pri pošti v Borovljah

Čas: na Štefanovo,

26. decembra 1977, ob 15. uri

Za družbo bo skrbel društveni ansambel „Drava“ in tamburaški zbor SPD „Jepa-Baško jezero“ iz Loč.

Prisrčno vabljeni!

**SLOVENSKO PROSVETNO
DRUŠTVO V ŠENTJANŽU**

vabi na

KULTURNI VEČER

ki bo v soboto, 17. decembra 1977, ob 20. uri pri Tišlerju v Šentjanžu s sledečim programom:

● Predavanje z barvnimi diapozitivi
Potovanje po Sovjetski zvezi I. del:

Moskva — Leningrad — Kiev — Riga — Tallin

predava: prof. Štefan Pinter

● v drugem delu večera berejo iz svojih del: Jožica in Danica Čertov ter Jozi Turk in Miha Pečnik iz Šentjanža.

Pridite in pripeljite s seboj vaše znanje na ta domači kulturni večer.

Za toplo dvorano bo poskrbljeno. Odbor

SREČANJE MATURENTOV

letnika 65 bo letos v sredo, 28. decembra 1977, ob 18. uri v hotelu „Europapark“ v Celovcu.

Spored

**božje službe za slovenske vernike
v Celovcu**

**V KAPELI SLOMSKOVEGA DOMA
(MOHORJEVA):**

Sobota, 24. 12. SVETI VEČER:
Ob 10. uri zvečer slovesna polnočnica.

Nedelja, 25. 12. SVETI DAN: Ob 9. uri dnevna sv. maša.

Ponedeljek, 26. 12. SV. ŠTEFAN:
Ob 9. uri sv. maša.

Nedelja, 1. 1. 1978. NOVO LETO:
Ob 9. uri sv. maša.

**Petek, 6. 1. 1978. PRAZNIK GO-
SPODOVEGA RAZGLAŠENJA:** Ob 9. uri sv. maša.

V PROVINCIALNI KAPELI:

Sobota, 24. 12. Ta dan je v tej kapeli (Viktringer Ring 19) celodnevno češčenje; zjutraj ob 7. uri prva sv. maša; ob 8. uri in 9.30 še dve sv. maši. Nato sledijo ure češčenja, h katerim so vsi, ki utegnajo, lepo vabljeni. Zvečer ob 6. uri skupno češčenje Najsvetejšega in večerna maša. Ob polnoči slovesna polnočnica za vse, ki želijo biti opolnoči pri sv. maši.

Nedelja, 25. 12. in vse druge nedelje in zapovedane praznike je sv. maša ob pol 8. uri zjutraj.

VERNIKI IZ CELOVCA IN OKOLICE K BOŽJIM SLUŽBAM ISKRENO VABLJENI. PRILOŽNOST ZA SPOVED JE VEDNO PRED BOŽJO SLUŽBO.

ČESTITAMO!

V ponedeljek, 12. decembra, je promovirala na graški univerzi za doktorico filozofije ga. Marija Spieker, profesorica za slovenščino in nemščino na Slovenski gimnaziji v Celovcu.

OBIRSKO:

Vsaka vas ima svoj glas — vsak kraj svoj običaj

Gorjanci pod Obirjem so sončne narave in vedrega značaja. To je znano. Česar pa morda ne veste, je to, da se radi zbirajo tod zvesti obiskovalci kulturnih prireditelj pri Kovaču: človek namreč ne živi samo od žuljev svojih rok in od skrbi, ampak recimo tudi od srčne dobrine, ki ga usposablja za boljšega in kulturnega človeka, če pod kulturo razumemo plemenite nje človekovega bitja in njegovega bivanja. Kovačeva galerija je večkrat nabito polna, skoraj zmeraj pa precej napolnjena, da tako nudi prostor vsem vedoželjnim, ki bi radi zvedeli kaj novega, oziroma prisluhnili pesmi.

Tako tudi 9. decembra letos, ko je govoril univ. as. dr. Erik Prunč o prednosti dvojezičnosti, domači ženski oktet pa zaobjel njegovo predavanje z nekaterimi pesmimi, ubranimi, nežnimi, bojevitimi. Strokovnjak za slovenščino ter znanstvenik Prunč je med drugim razkrinkal tudi ves mehanizem gonje proti dvojezičnemu pouku, ki sloni na nevoščljivosti in strahu pred konkurenco, dva jezika namreč le še več veljata kot eden, saj se je do tega spoznanja lahko dokopati na osnovi preprostega računa, da je $1 + 1 = 2$. „Quot linguas calles, tot homines vales“, se je reklo že v starem Rimu, po domačem: „Kolikor jezikov znaš, toliko mož veljaš“! Prunč je razložil tudi nastanek in namen „vindišarščine“,

podčrtal je izobraževalno vrednost slovenščine, ker se na tej podlagi mimogrede lahko naučiš še kakega drugega slovanskega jezika, poudaril je prožnost mišljenja, izvirajočega iz dvojezičnosti, sploh, da se naj otrok najprej pošteno nauči enega jezika, da ga bo imel s čim primerjati, ko se bo učil drugega.

Dr. Erik Prunč

Pri nas se za to prednost na žalost ne brigajo in je nočejo ali ne marajo v obliki kontrastnega pouka tudi izkoristiti. Tako se tudi

ni treba čuditi, da južni Korošci ne govore lepe nemščine, ko pa po slovensko mislijo... Res, zanimiv večer je bil, škoda le, da ni bilo še več publike.

Obirčanom in Korčanom je domače petje dragocena dediščina. Spomin na Vrhšajdrskega Nuža in na Žnidarjeve brate jim je opomin, ker ljubijo, kar so oni ljubili, ker pojejo, kar so oni peli: slovensko pesem. Tako je nastopil na domačih tleh po dolgem dolgem času tudi ženski oktet s svojim pevovodjem Polanškóm: v treh letih je imel 70 nastopov v 40 krajih od Marseille-a do Gradca, marsikam pa bo še ponel našo pesem.

Ima še velike načrte, to pa je, dragi bralec, za enkrat še skrivnost. Ljubezen do materine besede povezuje pevke z gorečo predanostjo petju, jih osrečuje tako, da želijo ob zvokih slovenskih melodij razveseliti vsakogar. Posebno navdušile so z novo pesmijo na besedilo in živo melodijo Polanška, ki utegne postati nova koroška himna, in to tem bolj, ko zmeraj tožimo, da nimamo sodobnih tvorb. Tukaj je:

Skozi kruta vojna leta
čuli klic smo iz gozdov:
„Rešimo slovenska srca
hitlerjanskih zdaj okov!“

Desetletja narod čaka
in veruje v sedmi člen,
da obljuba dolg že dela,
ve Slovenec vsak pošten.

Mi Slovenci smo sosedje
miroljubnih vseh ljudi,
naša borba je pravica
do svobodnih naših dni!

ŠE DRUGE NOVICE Z OBIRSKEGA

Na Elizabeto je gostoval na Obirskem s celovečernim koncertom moški oktet DPD „Svoboda“ F. Prešeren Žirovnica-Breznica. Žel je velik uspeh. Prinesel je s seboj tudi šest parov skakalnih smuč, za kar se toplo zahvaljujemo tov. Legatu.

Na državni praznik, 26. oktobra, pa je „Obir“ že tretjič priredil na ta dan izlet. Tokrat smo si ogledali tovarno Muta (izdelava poljedelskega orodja ter jeklenega piska), Radlje, kjer nas je sprejel predsednik občinske skupščine, po naše župan, Vuzenico, kjer smo si ogledali osnovno šolo: tam nas je sprejel ravnatelj tov. Gobec — iniciator likovne kolonije, ki se je v preteklih letih udeležilo že nekaj Obirčanov in ki je pomagal organizirati naš izlet; na odlični kmetiji pri Julku pa smo dobili dvojno kosilo. Lepo je bilo, škoda, da te ni bilo zraven!

**ZELIMO VSEM ČLANOM,
OBISKOVALCEM IN PRIJATELJEM
VESEL BOŽIČ IN VSE DOBRO V
LETU 1978**

P. S.: Če pa ti bo, dragi bralec, kdaj dolgčas in ne boš imel kaj početi, pa pridi na Obirsko, da te s snegom naribamo! L. K.

DOM V TINJAH

Od petka, 16. XII., ob 18. uri, do nedelje, 18. XII., ob 13. uri

**DNEVI SREČANJA ZA FANTE
med 15. in 18. letom
„Živeti srečno mladost“
Voditelj: Jože Kopeinig**

Od torika, 27. XII., ob 15. uri, do četrta, 29. XII., ob 13. uri

**SEMINAR KATOLIŠKE
MLADINE
„Socializem in krščanstvo“
Referenti: bodo objavljeni v posebnem razpisu
Prireditelj: Kat. mladina**

Od četrta, 29. XII., ob 18.30 uri, do sobote, 31. XII., ob 13. uri

**TEČAJ: PRIPRAVA NA ZAKON
Voditelj: Jože Kopeinig
Referenti: dr. Emil ali Stanko Smolnik
ga. Marinka Inzko
dr. Janez Gregori
Jože Kopeinig**

Dom v Tinjah išče za letošnjo jesen ali tudi zimo

STAREJŠO ŽENO — ŠIVILJO,
ki bi šivala in likala. Plača po dogovoru.
Prosimo za čimprejšnje prijave.
Dom v Tinjah, 9121. Tel. 04239/642

● **TELEFONSKA DUŠNOPASTIRSKA SLUŽBA TUDI V CELOVCU**

od ponedeljka do petka,
od 10. do 21. ure
Telefonska številka 042 22 / 83 385
na trgu pred stolnico (Domplatz) 1
II. nadstropje

● **ŽIVLJENJSKA
POSVETOVALNICA CELOVEC**
Tel.: 042 22 / 82 228.

Samooskrba . . .

(Nadaljevanje z 2. strani)

Zvezna republika Nemčija, za njo pa se vrstijo Velika Britanija, Švica, Italija, Nizozemska, Danska, Finska in Švedska ter preostale dežele. Na Švedskem porabijo na prebivalca in leto 52 kg mesa, v Franciji pa 95 kg.

Tako skicirana sedanja prehrambena navada v luči dejstva, da je treba za njeno zagotovitev potrebno nafto za pogon kmetijskih strojev v celoti uvažati in da je treba tudi v celoti uvažati potrebne oljarice in beljakovinska krmila, je sila problematična. To tem bolj, ker v Avstriji še vedno pogrešamo zakon o skladiščenju najosnovnejših potrebščin za prehrano, čeprav je naša država po ustavi nevtralna. Švica, ki je nevtralna že od pričetka prve svetovne vojne, ima temu nasproti pri osnovnih surovinah in življenjskih potrebščinah stalne zaloge za leto dni.

Če stvari tako gledamo, potem pridemo do zaključka, da pri nas samooskrba z živili zdaleka ni tako zagotovljena kot to marsikateri politik rad trdi. Nekoliko splošno lahko rečemo, da baš na tem osnovnem področju narodne obrambe živimo iz rok v usta. Če nekdo neke pomladi zapre pipe do naših naftovodov, potem bo v istem letu lahko osejanih in požetih le polovica sedanjih polj. S podobnim padcem pa je treba računati tudi pri pridelku krme za krave molznice in za bike in prašiče, ki nas oskrbujejo z mesom. (bl)

Rožni venec

**MISLI K POSAMEZNI
SKRIVNOSTIM**

Izdal Dušnopastirski urad
Cena: šil. 4.—

Kulturni praznik za koroške . . .

(Nadaljevanje s 1. strani)

„Veroniko Deseniško“ je predvajalo Stalno slovensko gledališče Trst. Tudi to dejstvo je bilo zelo poučno za koroške Slovence. Kajti v Trstu ima slovenska narodna skupnost v Italiji svoj impozanten kulturni dom, ki ga jim je zgradila država Italija, ki ga tudi vzdržuje. Res je bilo to gledališče večkrat v finančnih in eksistenčnih krizah, sedaj pa so vendar našli pot, ki jim garantira količkaj nemoteno delovanje za prihodnost. Koroški Slovenci so bili že mnogokrat s svojimi pevskimi zbori v gosteh v tržaškem kulturnem domu. Vedno so ga občudovali in šele ko so se soočali s to stavbo, so mogli prav doumeti, kaj vse jim manjka s kulturnim domom v Celovcu, ki ga ni.

Igralci so predvajali „Veroniko

Deseniško“ na dostojnem nivoju in so se dobro prilagodili težkemu komandu. Če od igralcev katerega posebej imenujemo, so to Aleš Valič kot Friderik (Valič je komaj 22 let), Anton Petje kot Jošt in še prav posebno Rado Nakrst kot Bonaventura.

Med častnimi gosti je bilo opaziti jugoslovanskega konzula Petra Zupančiča, predsednika osrednjih organizacij dr. Grilca in dr. Zwittara, prelata Aleša Zechnerja, predsednika osrednjih kulturnih organizacij Kaslija in Polanška, ravnatelja Stalnega slovenskega gledališča Trst Benedetiča ter režiserja Babiča. Pa tudi večja skupina kanalskih Slovencev z župnikom Mariom Gariupom na čelu se je udeležila predstave. Stalno slovensko gledališče je že četrtrič nastopalo na celovških deskah.

Mohorjev knjižni dar za leto 1978

● KOLEDAR ZA LETO 1978

Že na naslovni strani nas pozdravi izredno prikupna barvasta slika (A. Koželj) slovenske družine s starosvetno zibko. Kot že nekaj let sem tudi tokrat krasijo kalendarski deli lepe štirbarvne slike.

Vsebina je zanimiva in pisana. Nekaj skupinskih naslovov: Iz naše splošne in kulturne zgodovine; Iz popotne torbe; Za lepše življenje med ljudmi; Pester svet; Praktični nasveti; Odšli so od nas. Tu smo se obširneje spomnili zlasti štirih zelo zaslužnih prijateljev celovške Mohorjeve: dr. Vinka Zwittara, pisatelja Karla Mauserja, župnika Kogleka in župnika ter urednika „Nedelje“ Jožeta Vošnjaka. — 160 strani, cena 60.— šilingov.

Karel Mauser:

● POMLAD V ČREPINJEU (Družinske večernice)

Dejanje se dogaja v prelepem kotu Gorenjske pod Karavankami med Bistrico, Kovorjem, Dupljami in Dolenjo vasjo. Mrakova Rotija v Črepinjeu je bila prijazen otrok, le nekoliko grbav. Očeta, ki se je smrtno ponorečil pri vojnji hlovdov, je dosti prezgodaj izgubila in sta ostala z materjo sami v leseni bajti. Rotija je takoj po šoli morala iti delat k tujim ljudem. Kmalu nato ji je tudi mati umrla. Rotija je ostala sama. — Po nekaj letih je Rotija postala dekle in se je tudi v njej pričela prebujati ljubezen. Posebno ji je bil všeč Ožbovčev Fonc, ki pa se je na nesrečo začel ukvarjati s tihotapstvom. Ko sta nekoč le prišla skupaj, ga je prosila, naj ostane doma in naj se oprime kakega poštenega dela. Ko pa je videla, da se je zaljubil v neko prebrisano natakario v sosedni vasi, se je vsa žalostna odpovedala tudi tej ljubezni. Po raznih zapletljajih in razpletljajih pa sta se le srečno spet našla.

Zgodba je pisana preprosto, a napeto in zanimivo, tako da bo bralec tudi v njej našel našega pra-

vega Mauserja z vsemi njegovimi odlikami priljubljenega slovenskega pisatelja. — 160 strani, 50.— šilingov.

M sgr. dr. J. Rupnik:

● DRUŽINSKO SV. PISMO, IV. del

Ta zadnji del Družinskega sv. pisma obsega še ostala apostolska pisma in „Skrivno razodetje“ apostola Janeza. Knjiga ima zelo lep barvast ovitek in notri nekaj pomembnih črno-belih slik. — Cena 60.— šilingov.

● POVOJNI SLOVENSKI KOROŠKI PESNIKI IN PISATELJI

Knjiga na zanimiv pripovedovalen način, torej ne v strogem znanstvenem slogu, riše slovenske koroške literature vezane in nevezane besede, kar pove tudi njen podnaslov: „Esejistična razmišljanja o slovenski literaturi v Avstriji“. Za boljše razumevanje knjige naj navedemo nekaj misli iz pisateljevega uvoda: „Vsekakor so moji esejistični obrazi predvsem odraz mojih subjektivnih mnenj in pogledov. Gotovo je možen tudi drugačen pogled na slovensko sodobno literarno ustvarjanje na Koroškem.“

● NOVA DRUŽINSKA PRATIKA za leto 1978

Kot že dolga leta sem naj bi tudi dandanes Pratika ne manjkala v nobeni naši družini. Tudi ta je letos izšla v „novi obleki“ — z zelo lepo barvasto sliko sv. Družine pomembnega slovenskega slikarja Ivana Groharja († 1911). — Vsebina je zanimiva, saj obravnava naše narodnostno vprašanje, nudi nekaj zgodb, šale, nasvete, uganke itd. — 160 strani, 30.— šilingov.

Vse te knjige lahko naročite pri svojih župnijskih uradih ali pri založbi: Mohorjeva družba, Viktringer Ring 26, A-9020 Klagenfurt-Celovec.

MIRKO KUMER-ČRČEJ:

(9. nadaljevanje)

Moje drugo potovanje po Nemčiji

Ob takih pogovorih smo obvozili vse kraje ob reki Bröll. Ljudje so stopali in izstopali, čas pa je tekkel. Za 47 km daljave smo porabili čez dve uri. Končno smo le pribričali na cilj, na avtobusno postajališče Waldbröll.

Že skozi šipe avtobusa sem zagledal svojega nekdanjega soujetnika Thomasa Heyermanna. Istotako je on prepoznal mene. Minilo je že sedem let odkar sva se pri nas doma zadnjič videla. Svidenje je bilo pristrčno. Oba sva ugotovila, da sva znižala nekoliko najino telesno težo in da leta niso šla neopazno mimo naju. Thomas je izgubil kar celih 40 funtov ali 20 kg. To je moralo imeti globlje vzroke kot pa senjarsko dijeto. Povedal mi je, da je bolan že zadnja tri leta, da je bil že ponovno operiran in da mu ni pomoči. „Mit mir wird es nichts mehr werden,“ mi je žalostno potožil.

Zasmilil se mi je nekdanji mož orjak, ki je v ruskem vojnem ujetništvu preстал po vojni še dolga štiri leta, ki si je po povratku domov utrdil in razširil urarsko delavnico in prodajalno s srebrom in zlatino. Leta 1973 je dopolnil 65 let in stopil v penzijo. Odpredal je vse zaloge ur in nakita, odpovedal najeto hišo v prometni Kaiserstraße in se umaknil v svoj prijazen dom na pobočju hriba nad mestom. Pa le eno leto je zdrav užival penzijo. Nato so se začele starostne težave: Zapiranje vode, operacija prostate in nazadnje težave v črevesju. Pomagali so mu tako, da so mu naredili začasno stranski izhod na trebuhu. Iz začasnega izhoda je postal trajni izhod. Prosil je sicer zdravnike, naj mu odvzamejo del slabega črevesja in zdrave konce zopet zašijejo skupaj, pa so se obotavljali. Na ponovno prošnjo so mu končno le odprli trebušno votlino in pogledali noter. S krajšanjem črev pa sploh niso pričeli. Zašili so odprtino in spet je vse ostalo pri starem. Operacijo je moral sam plačati. Zaračunali so mu jo s tri tisoč petsto markami.

Vse to mi je pripovedoval, ko me je vozil z mercedesom po mestu. Prej je imel manjši dirkalni avto, z brzino do 260 km na uro. Preizkušal ga je včasih na avtocestah Nemčije in ga je ta hitrost veselila. V penziji pa mu je potem

hobil predrag, ker je preveč benčina porabil. Prodal ga je z veliko izgubo in si kupil mirnejši voz na dizelski pogon. Sedaj bi se vozil poceni, s šest do sedem litrov na sto kilometrov, pa mu do vožnje ni več. Večkrat ima v životu silne bolečine, ki jih pomiri le z nekimi kapljicami, če jih vzame na sladkorju.

Ustavil je avto pred slikovito hišo, s kamenitimi stopnicami kot vhodom. V pritličju je bilo več garaž, nad njimi pa razkošna stanovanja. Na vrhu stopnic me je pričakala krepka žena, oblečena v snežno belo vrhno obleko. Bila je njegova soproga, 64-letna Käti.

Pozdravljeni, gospod Andreast! je dejala, vstopite, Thomas mi je že toliko lepega pripovedoval o vas.

Medtem, ko je on postavil svoj mercedes v garažo, mi je na hitro razodela Thomasovo stanje. „On ima neozdravljivo bolezen, ne bo več boljši, a on tega ne ve, misli, da bo še ozdravel, revež ubogi,“ mi je sočutno pripovedovala. Nato sem ji povedal, da mi je isto povedal med vožnjo tudi Thomas sam. Menil pa je, da žena tega ne ve. Hudo mu je zanjo, ko je tako dobra do njega. Venomer se trudi, da bi mu olajšala bolezen. Boljše žene bi si ne mogel želeli.

Na hitro smo si ogledali stanovanje, ki je bilo res imenitno. Iz svoje nekdanje prodajalne si je bil pridržal več imenitnih stenskih ur. Smotrno jih je razporedil po sobah. Povsod je nihalo in tiktakalo, da si kar vedel, da biva tukaj urar, strokovnjak. Tudi drugače je bilo stanovanje zelo bogato opremljeno. Debele preproge so pokrivalo tla. Svojih korakov sploh nisi čul, tako so bile mehke. Postelje so bile pogrnjene v snežno belino. Na stenah so visele umetniške slike. Kuhinja je bila opremljena z vsemi kuhinjskimi stroji in novodobnimi napravami. Za steklenimi vrati omar pa se je blesketalo veliko število imenitnih kozarcev in porcelanaste posode.

Kako velik je razkorak med našo preprosto opremo v stanovanju ali kuhinji in to nemško imenitnostjo z visokim življenjskim standardom.

Pustila sva ženo pri pripravljani kosila in odšla v vrt nad hišo. Bil je zasajen z imenitnim pritlika-

vim sadnim drevjem in poraščen z bujno zeleno tratnico. Ob desni strani sta imela grede za zelenjavo vse skrbno oplete, brez vsakega plevela. Na levi strani ob poti v hrib pa je bilo zasajenega nekaj

gozdnega drevja. To sta imenovala „unser Wald“. Tam so gnezдили kosi in drozgi in imenitno prepevali. Bili pa so tudi sitni, ko so jima hoteli pojesti vse lepo zrele jagode in obrati grmičje. Zato sta imela grede z jagodami pokrite s plastičnimi mrežami. Propuščale so sonce, pticam pa branile priti do slaščic.

Ves vrt sta gnojila izključno le z naravnim gnojem. Iz vrtnih od-

padkov sta pripravljala kompost in ga vračala zemlji. Bila sta mnenja, da umetna gnojila povzročajo gotove bolezn.

Nisem hotel prodajati kake mo-drosti, bil pa sem mnenja, da bi malo dušika zelo povečalo pridelek krompirja in da bi kombinirana gnojila ugodno vplivala na odpornost rastlin.

(Dalje prihodnjic)

NAŠ TEDNIK PRED 20 LETI — NAŠ TEDNIK PRED 20 LETI — NAŠ TEDNIK PRED 20 LETI — NAŠ TEDNIK

Korak k pomirjenju

Po intervenciji Narodnega sveta koroških Slovencev in Zveze slovenskih organizacij zvezni vladi na Dunaju dne 18. novembra 1957 glede uresničitve čl. 7 državne pogodbe sta obe osrednji slovenski organizaciji sklicali na Dunaju tudi tiskovno konferenco. Tu je bila prilagoditvena, da domačim in tujim časnikarjem obrazložimo položaj koroških Slovencev v zvezi s členom 7 avstrijske državne pogodbe. Radio Celovec in koroški časopisi so o tej konferenci zelo enostransko poročali in bruhalo napade na Slovence. Celovski listi so celo pisali, da se Slovenci bojimo domačega koroškega tiska in se zatekamo na Dunaj.

Ta trditev in na drugi strani izjave nekaterih poslancev v glavnem odboru dunajskega parlamenta, češ da je z ratifikacijo državne pogodbe člen 7 že uresničen in da smo koroški Slovenci v zavirljivem položaju v primeri z Nemci v Južnem Tirolu, so izzvale potrebo po ponovni tiskovni konferenci v Celovcu. Ta konferenca se je vršila v ponedeljek, dne 9. decembra. Razgovora so se udeležili zastopniki skoraj vseh koroških listov. Značilno pa na to konferenco nista poslali svojih zastopnikov Allgemeine Bauernzeitung in Kärntner Nachrichten. Le slednji list je izostanek obrazložil z zadržanostjo urednika.

Razgovor sam je trajal tri ure in bil stvaren ter razgiban in se je dotaknil vseh perečih vpra-

šanj. Seve je bilo v gotovih važnih vprašanih mnenje proti mnenju, pač pa je bilo slovensko stališče iznešeno in treba je ugotoviti z veseljem, da so treznejši Nemci pokazali resno stremljenje za spoznanje in razumevanje našega stališča, ki ga pa seveda v marsičem niso odobrvali.

Tudi celovško tiskovno konferenco smo zaključili s kratko izjavo na celovškem radiu.

Naše stališče smo v listu ponovno naglasili in obrazložili, vladi je bilo to stališče predloženo v obliki Spomenice in drugih številnih vlog.

Tudi tokrat smo za vsakogar jasno nakazali, da je člen 7 državne pogodbe ena celota. Ta celota se ne da raztrgati v posamezne dele. Člen sedem enotno govori o slovenskem in jezikovnem mešanem ozemlju, ki je za časa pogajanja za državno pogodbo tudi zopet in zopet bilo v razpravi. Prav gotovo sta odstavka 3 in 4 člena 7 enako važna kakor odstavek 2. Ko bo točno določeno, da je slovenščina dodatno k nemščini polnovredna in enakopraven uradni jezik, ko bo določeno, da je pogoj nastavitve v jezikovno mešanem ozemlju znanje obeh jezikov, tedaj bo postala še bolj jasna potreba po slovenskem pouku v šoli. Eno je z drugim tesno povezano. Seve bi očitvidno vlada najprej hotela rešiti šolsko vprašanje. V smislu sedanjega osnutka bi se naj to zgodilo tako, da bi bil slovenski jezik praktično iz šole iztreb-

ljen. S tem bi likvidirali jezikovno mešano ozemlje, torej bi slovenščina kot dodatni uradni jezik na tem ozemlju postala brezpredmetna. Potem bi se šele pokazalo, da slovenščina nikomur ni potrebna in člen sedem bi bil „uresničen“.

Jasno je, da mora to jezikovno mešano ozemlje tudi na zunanaj dobiti oznake takega ozemlja v dvojezičnih napisih in tablah.

Tudi v takih napisih bi se izpričevala volja merodajnih v deželi in državi, da so dejansko tudi oni za realizacijo člena 7. Ureditev jezikovnega vprašanja na sodniji in pri upravnih oblasteh bi sama po sebi že mnogo pripomogla k primerni ureditvi šolskega vprašanja.

Slovenci hočemo dopriniti svoj del k rešitvi vprašanja, ki na sebi gotovo ni lahko, ki ga pa je moč rešiti z dobro voljo na obeh straneh. To sta jasno pokazali tudi obe tiskovni konferenci. Na eni strani smo videli, da je oseben stik s časnikarji nujno potreben, na drugi strani pa smo tudi videli, da gotovim nemškimi časnikarjem ravno zaradi neznanja slovenskega jezika manjka vpogled v najosnovnejše slovenske življenjske okoliščine.

Jasno pa se je pokazalo, da bi bili taki razgovori v krogu časnikarjev koristni in bila je izražena želja, da bi se v resnici tudi večkrat sestali in o perečih vprašanih porazgovorili. Bil je to dober začetek, ki naj pripomore k pomirjenju duhov ter stvarnejšemu obveščanju javnosti. Vprava na področju ustvarjanja javnega mnenja more tisk napraviti dragoceno uslugo miru in sožitju v deželi.

NAŠ TEDNIK PRED 20 LETI — NAŠ TEDNIK PRED 20 LETI — NAŠ EDNIK PRED 20 LETI — NAŠ TEDNIK

DR. IVO ŠORLI:

13

VEČNE VEZI

POVEST

Če boš ti sama zdaj ali pozneje kdaj potrebovala denarne pomoči, ti je ne bom odrekel. Tega, kar si mi bila in kar si mi vsa ta leta dala, ti itak nikoli ne poplačam, častnih dolgov pa ne maram.

To je pa res tudi vse, kar ti imam še povedati. Samo to še enkrat premisli, ali za otroka v vsakem pogledu ne bo bolje, če je pri meni. Glej nanj in ne nase!

Zalepil je pismo in gledal spet nekaj časa predse.

„Kadar se spomnim Ljubice, bi bil rdeči svinčnik skoraj zame potreben...“ je zamrmral. „Toda tudi preko tega je treba sedaj!“

XXIII.

Že tretji dan je prejel njen odgovor. Z rokami, ki so navzlic vsemu odporu rahlo trepetale, ga je odprl.

„Spet toliko tega!“ je zamrmral. „Torej ji je zašlo!... Ali sem ji vendar delal krivico?... Bi torej prebral?...“

Toda med tem je bil že začel:

„Boris!“

Upam, da si se že toliko umiril, in boš vsaj te vrste do konca prebral. Ne boj se — upoštevala bom tvoje zahteve in ostala, kolikor le mogoče, stvarna!

In zdaj te vprašam: kaj pomeni vse to? Kako naj si

razložim tvoje strašne besede? Res, sam praviš, da si moje pismo že po prvih besedah spet zaprl; toda tudi, če si bral samo tisti uvod, mi je tvoj bes skoraj nerazumljiv. Zdi se celo, da me dolžiš stvari, ki jih vsaj do te ure nisem kriva. Da mi predvsem morebiti podtikaš nekaj, kar vsaj v prvi vrsti ni vzrok mojega kolebanja — oziroma, saj je najbolje, da kar že naprej povem — take moje dokončne odločitve.

Ne vem, kdo me je (na tistem edinem sprehodu v njegovi družbi) videl s tem gospodom (baje celo v smehu, ki pa je na kakšno morebitno njegovo šalo pač tako naraven, da je škoda besed o tem); toda to mi smeš verjeti, da ta mož z njegovo materjo vred doslej v mojem življenju ne pomeni nič več, kakor — no, reciva... kakor tisto bilko, za katero pograbi človek, če se potaplja... (Sicer pa ti povem, ako te že zanima, da je ta mož poročen, le da je od svoje žene ločen. In je tudi gotovo, da bo premeščen zopet v Rim.)

Saj je mogoče, da me sploh ne boš razumel. Ali pa celo, da me razumeti ne boš hotel... Priznam tudi kar od vsega začetka, da ni lahko. (Vidim, da se ponavlja, a ko zadnjega mojega pisanja nisi bral, ne bo škodovalo.)

No, nič mencanja (že, da ne postaneš spet nestrpen!): povedala bom kar s trezno besedo, da jaz kratko malo — ne morem odtod! Ne morem in Bog mi pomagaj!

Ali nisi opazil moje groze že takrat ko si prvič omenil, da bo morda treba iti? Ali nisi razumel mojih solza na tistem zadnjem izletu na Opčine? O saj sem ti hotela že tedaj odkrito povedati, da se zase bojim; in morda bi ti tudi bila, da ni stopil oni orožnik med naju. Potem pa je prišlo vse nadaljnje kakor vrtnice... Oziroma: pozneje ni-

nisem več našla poguma, ker se je zdelo, da res prav moraš bežati.

In vendar si gotovo pretiraval nevarnost ti in sem jo za tabo pretiravala še jaz. Moj Bog, kaj pa smo naposled tvegali? Da bi te bili za dva, tri, šest mesecev kam zavlekli, a potem izpustili, kakor bodo druge. Zlasti, ker nisi prav ničesar zagrešil. Jaz sem o tem govorila tudi z g. polkovnikom in on mi je dejal: „Treba bi bilo samo ene besede meni in vaš mož bi se bil vrnil že po enem tednu, če ne prej!“

Toda saj razumem: ti si — rad odšel... In ti je bil ta izgovor vsaj v srcu celo — dobrodošel... Takrat na Opčinah si mi govoril o „politično-kulturnem“ in o „podzavestnem“ srcu. V tebi, moškem, možu, naravno prevladuje prvo.

Dà, to je: tebi je domovina povsod, kjer zveni naš jezik — meni prav ti in samo ti kraji tu! S tem meni bolj ko vse na svetu ljubim in potrebnim — morjem.

Nekoč si mi očital, da govorim in zlasti še pišem včasih nekoliko „preveč literarno“... Ali me boš tu zopet tega dolžil? Saj ne rečem: mogoče se izražam res „iskano“, a Bog sam ve, kako malo mi je zdaj do tega... .

Ne, prijatelj, jaz se od teh krajev živa ne bi mogla posloviti!... In če bi se še živa odpravljala, bi mi — tako natančno čutim — pri zadnjem pogledu na to zemljico počilo srce.

Saj sem poskusila, pošteno poskusila: začela sem celo že pospravljati in vlagati v zaboje — toda vselej se je vsulo name, da sem se pod bremenom dobesedno zgrušila. Nisem mogla, nisem mogla, ne morem!...

Glej, prijatelj moj: saj veš, da sem tudi jaz vroče želela, naj bi bila ta naša rodna gruda ostala v naših rokah. Toda

TV AVSTRIJA

1. SPORED

NEDELJA, 18. decembra: 14.45 Morski volk — 16.15 Lovske dogodivščine — 17.00 Toby in Tobias — 17.30 Čebelica Maja — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Klub seniorjev — 18.30 Kdo pa si ti? — 19.00 Avstrija v sliki (Salzburg) — 19.20 Adventni pogovor — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo — 10.50 Šport — 20.15 Večerna luč — 21.25 Šport — 21.35 Poročno pobiranje — 22.05 Poročila.

PONEDELJEK, 19. decembra: 9.00 Am, dam, des — 9.30 Kaj morem postati? — 10.00 Šolska televizija — 10.30 Morski volk — 17.30 Am, dam, des — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Omaruru — 18.30 MI; družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo in športom — 20.00 Šport ob ponedeljkih — 21.00 Petrocelli — 21.50 Poročila.

TOREK, 20. decembra: 9.00 Am, dam, des — 9.30 The bellcrest story — angleščina — 10.00 Šolska televizija: Materija in prostor — 10.30 Eroica — 12.25 Evrovizija: Smuk žensk iz Saalbacha — 17.30 Am, dam, des — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Smuk žensk — povzetek — 18.30 MI; družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo in športom — 20.00 Servisna boksa — 20.20 Tiralica — 21.10 Ottpourri v studiu 1 — z Elfride Ott — 22.10 Poročila.

SREDA, 21. decembra: 8.55 Rdeči avtobus — 9.25 Prenos iz Saalbacha — veleslalom žensk, 1. del — 11.00 Med slavo in ljubeznijo — 12.55 Veleslalom žensk, 2. del — 17.00 Eskimo — 17.25 Rdeči avtobus — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Smučarske tekme za svetovni pokal — povzetek — 18.30 MI; družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo in športom — 20.00 Dopust z nebes — 21.40 Mala nočna muzika — 22.10 Poročila in šport.

ČETRTEK, 22. decembra: 9.00 Am, dam, des — 9.30 Francoščina — 10.00 Kaj bi mogel postati? — 10.30 Dopust z nebes — 17.30 Am, dam, des — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Prosimo za milo — 18.30 MI; družinska oddaja —

19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo in športom — 20.00 Predzadnje besede — 20.55 Mi o nas — 21.40 Sredozemsko morje — 22.30 Poročila — 22.35 Šport in povzetek smučarskih tekem za svetovni pokal iz Cortine d'Ampezza.

PETEK, 23. decembra: 9.00 Am, dam, des — 9.30 Ruščina — 10.00 Kaj bi mogel postati? — 11.00 Anuška — 17.30 Am, dam, des — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Beethoven se preseli — 18.30 MI; družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki 1 s kulturo in športom — 20.00 Človek raste kot drevo — 20.55 Skrivnosti morja — 21.45 Servisna boksa — 22.00 Šport — 22.05 Kavboj — 23.55 Poročila.

SOBOTA, 24. decembra: 10.00 Štirje otroci in pes — 11.20 Pravljica — 11.50 Nesrečni lovec — 12.00 Dolga pot je — 13.20 Regina Maris — 14.45 Princ Bajaja — 16.05 Kje je Johnny? — 18.00 Imenovali ga bodo Immanuel — 19.00 Dober večer v soboto, Heiz Conrads — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo — 20.00 Chitty Chitty Bäng Bäng, musical — 22.15 Kje je v snegu še pot k tebi... iz Marije na Zilji — 23.00 Advent gospodov — 0.00 Evrovizija iz Esslinga: Polnočnica.

2. SPORED

NEDELJA, 18. decembra: 11.00 ORF-stereo-koncert: Mozart, simfonija št. 35. Beethoven: Leonorina overtura, simfonija št. 4 — 16.00 Evrovizija: Predori v Evropi — 17.15 Teleobjektiv — 18.00 Tele-gimnastika za smučarke — 18.30 Dežniki iz Cherbouga — 20.00 Knjižni bazar — 20.15 Jarmark — 21.55 Brez nagobčnika.

PONEDELJEK, 19. decembra: 18.00 The bellcrest story — angleščina — 18.30 V središču Evrope — 19.30 Šolska televizija: Materija in prostor — 20.00 Štiridesetletnik — 21.00 Prost vstop — 21.45 Čas v sliki 2 — 22.15 Big, boy, sedaj si mož.

TOREK, 20. decembra: 18.00 Kmetijstvo danes — 18.30 Gradbeništvo 77 — 19.30 To je Neapel — šolska televizija — 20.00 V prosti pokrajini — 21.35 Čas v sliki 2 s kulturo — 22.10 Club 2.

SREDA, 21. decembra: 18.00 Francoščina — 18.30 Ö 9 — Štajerska —

18.55 Tom Neale — 19.30 Kaj bi mogel postati? — 20.00 Pravi Dunajček se ne potopi — 20.50 Stekleni človek — 21.35 Čas v sliki 2 s kulturo — 22.20 Pustolovščina Kitajska.

ČETRTEK, 22. decembra: 18.00 Ruščina — 18.30 Bralni znak — 19.30 Kaj bi mogel postati? — 20.00 V prosti pokrajini — 21.30 Čas v sliki 2 s kulturo — 22.05 Club 2.

PETEK, 23. decembra: 18.00 Podjetnosti gospoda Hansa — 18.30 Portret — Rubens — 19.30 To so Benetke, šolska televizija — 20.00 Znanje aktualno — 20.55 VIP-gugalnica — 21.40 Čas v sliki 2 s kulturo — 22.15 Cole Porter v Parizu.

SOBOTA, 24. decembra: 17.15 Sveta noč, blažena noč — 18.00 Zvonovi iz St. Mariena — 19.35 In še se giblje — 20.00 Cestni ropar — 21.15 Veselo naj skače moje srce...

TV Ljubljana

NEDELJA, 18. decembra: 8.30 Poročila — 8.35 Za nedeljsko dobro jutro: Festival MPZ Celje — 9.05 625 — 9.30 Užiška republika — 10.30 Ostržek — 10.55 Karino — 11.20 Mozaik — 11.25 Ljudje in zemlja — 12.25 Val Gardena: Smuk za moške, prenos — 13.30 Poročila — Nedeljsko dopoldne: Križem kražem, Zakoni divjine, Veseli tobogan, Okrogli svet, Smešen obraz, Poročila, Barvna risanka — 17.50 Balkansko košarkarstvo: prvenstvo: Srečanje Jugoslavija — Romunija — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 19.50 Tedenski gospodarski komentar — 20.00 Življenje in delo Milana Bauma, drama — 21.05 Tihe Bilogorske poti — 21.35 TV dnevnik — 21.50 Jazz na ekranu: Kvintet Bob Porter — 22.10 Športni pregled.

PONEDELJEK, 19. decembra: 9.05 TV v šoli: Klub mladih tehnikov, Življenje v gozdu, Čmrljev let — 10.00 TV v šoli: Materinščina, Risanka, Ivo Andrič, Zemljepis — 11.10 TV v šoli: Za najmlajše — 15.05 TV v šoli — 16.00 Šolska TV — 16.25 Kmetijska oddaja — 17.10 Vrtec na obisku: V vrtcu imamo danes modno revijo — 17.25 Zakoni divjine — 17.50 Obzornik — 18.05 Raziskovalna ladja — 18.15 Varstvo pri delu — 18.25 Mozaik — 18.30 Dogovorili smo se — 18.45 Mladi za mlade — 19.15 Barvna risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Severno od sonca — 21.05 Kulturne diagonale — 21.55 Mozaik kratkega filma: Isfahan — 22.25 TV dnevnik — 22.35 Šahovski komentar.

TOREK, 20. decembra: 8.30 TV v šoli: Nemščina, Zrak, Računstvo, TV vrtec, Jedilni pribor — 10.00 TV v šoli: Glasbena vzgoja, Risanka, Prirodoslovje — 14.30 TV v šoli — 16.05 Šolska TV: Bačka — 17.15 Potovanje okrog sveta — 17.30 Zdravo, Roff —

17.55 Obzornik — 18.10 Tako živim sam: Boba Stefanović — 18.40 Mozaik — 18.45 Čas, ki živi: V spomin ujeti trenutek — 19.15 Barvna risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Ko smo vsi branili — 20.35 Črni kruh — 21.35 Obrazi jazza — 22.05 TV dnevnik — 22.20 Rokomet: Jugoslavija — JLA.

SREDA, 21. decembra: 8.50 TV v šoli: Spomini na revolucijo, od Jesenic do Kobarida, Risanka — 10.00 TV v šoli: Predšolska vzgoja, Risanka, Film — 15.40 Najboljši športniki Slovenije leta 1977 — 15.55 Hokey: Jugoslavija — Romunija — 18.15 Obzornik — 18.30 Moj prijatelj Piki Jakob — 18.45 Od vsakega jutra raste dan: Radiše na Korškem, barvna oddaja — 19.15 Barvna risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Film tedna: Sojenje v Nürnbergu — 22.25 TV dnevnik — 22.40 Tekmovanje v veleslalomu — 23.05 Šahovski komentar.

ČETRTEK, 22. decembra: 9.00 TV v šoli: Bitka na Sutjeski, Potujemo po CSSR — 10.00 TV v šoli: Francoščina, Risanka, Kemija — 10.50 Cortina: Smuk za moške, prenos — 15.00 Šolska TV: Bačka — 15.45 Smuk za moške, posnetek iz Cortine — 16.45 Superfinale Evrope v vaterpolu, prenos — 17.45 Obzornik — 18.00 Apiterapija — 18.45 Mozaik — 18.50 Veselje do igranja, igranjmo se gledališče — 19.15 Barvna risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Kolo za Ti-

ta, prireditve ob dnevu JLA — 21.05 Aktualna oddaja — 22.05 Miniature: Slikarstvo Zorana Didka — 22.15 TV dnevnik — 22.30 Tekmovanje v slalomu, reportaža iz Kranjske gore.

PETEK, 23. decembra: 8.45 TV v šoli: Dnevnik 10, Slovenščina, Ruščina, Zimska zgodba, Obiščite z nami — 10.00 TV v šoli: Angleščina, Risanka, Zgodovina — 15.00 TV v šoli — 17.10 Križem kražem — 17.25 Morda vas zanima: Niko Grafenauer — 17.55 Obzornik — 18.10 Vsi enako, vsak po svoje — 18.40 Mozaik — 18.45 Odlivanje v kovino, kiparske tehnike — 19.15 Barvna risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 19.55 Tedenski notranjepolitični komentar — 20.05 J. Mitchell: Jennie — 21.00 Razgledi: Kondorjeve višave — 21.35 Spencerjevi piloti — 22.25 TV dnevnik in glasbena medigra — 23.15 Šahovski komentar.

SOBOTA, 24. decembra: 8.00 Moj prijatelj Piki Jakob — 8.15 Potovanje okrog sveta — 8.30 Veselje do igranja — 8.55 Morda vas zanima: Niko Grafenauer — 9.25 Varstvo pri delu — 9.35 Odlivanje v kovino — 9.45 Dokumentarna oddaja — 10.15 Jennie — 16.25 Nočni brod — 17.20 Obzornik — 17.35 Mozaik — 17.40 Flandrijski pes — 19.15 Barvna risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 10.50 Tedenski zunanjepolitični komentar — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Celovečerni film.

RADIO CELOVEC

NEDELJA, 18. decembra: 07.05—07.35 Duhovni nagovor — Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 19. decembra: 13.45—14.30 Celovski radijski dnevnik — Družinski magazin.

TOREK, 20. decembra: 09.30—10.00 „Na razjo po Koroški“ (ljudska zabavna glasba) — 13.45—14.30 Celovski radijski dnevnik — Šport — Rdeče, rumeno, zeleno.

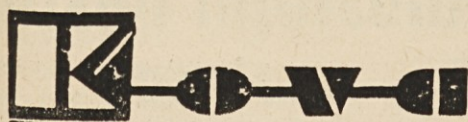
SREDA, 21. decembra: 13.45—14.30 Celovski radijski dnevnik — Ljudske pesmi — Iz koroške literarne delavnice: Janko Messner: „Ursula“.

ČETRTEK, 22. decembra: 13.45—14.15 Celovski radijski dnevnik — „Božič — beseda, ki je fraza postala?“

PETEK, 23. decembra: 13.45—14.30 Celovski radijski dnevnik — Pridi, o modrost vseučna (adventne pesmi).

SOBOTA, 24. decembra: 09.45—10.30 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

Posebnost je boljša, kajti navadno imajo mnogi!
Zaradi tega rajši takoj h

po kuhinje!

PODJERBERK —
ST. KATHREIN
Škofiče/Schiefling
Tel.: 0 42 74 - 29 55 18
Celovec/Klagenfurt
Rothauerhaus
Tel.: 86 2 92

rotim te, da me razumeš: če ni več naša, je še vedno moja, moja, moja!...

Ah, saj se spomniš: samo enkrat si me s trudom prepovedoval, kako so, tudi tisti kraji lepi, kako je predvsem Dunaj, sijajen in celo nekako domač. Ko smo zavzili preko Ljubljane, me je že prijel, da bi se bila najrajši obrnila — kaj hoče meni vse to?! Treba je bilo samo še onega mrzlega vetra in še bolj mrzlega, pustega, gluhega neba, ko sva tisto jutro izstopila na graški postaji! In vsi ti ljudje, tako popolnoma drugačni, dolgočasni in še tako čudno zadovoljni s to svojo obupno streho nad seboj! Edino Solnograd mi je ostal v prijaznem spominu (čeprav je ves čas deževalo, ker sem pozabila vsaj po tistih tajnistvenih ozkih ulicah starega mesta in spriču tistega, srednjeveškega katoliškega vonja (to so bile celo tvoje lastne besede!), kje pravzaprav sem.

Saj ne rečem... za Ljubljano bi se morebiti še odločila — čeprav vem, da bi tudi tam hiral kakor izruta rastlina — toda tam je zame, kakor se nemara nespametno sliši, res — konec sveta!

Da bi vsaj poskušala? Ah, saj bi, a ko tako dobro vem, da bi bilo potem za vselej... To veš najbolje ti sam in je tudi o tem škoda govoriti. Da bi pa odhajala z gotovo zavestjo: nikoli, nikoli več nazaj!... saj prav to je, česar ne morem in ne zmorem...

O, vem še, da zdaj še porečeš: kaj pa ljubezen, ljubezen do mene? Ali so bile vse tvoje besede sama laž? Ali si me vse življenje samo varala?

Prijatelj! Treba je, da sem vsaj danes do vseh mej odkritosrčna, brutalno odkritosrčna. (Mogoče ti s tem celo

ublažim trdoto tega udarca — kajti žal se zavedam, da to za tebe udarec bo...) In zato ti odgovarjam: varala te nisem jaz, varal si samega sebe ti!... Ah, tistih mojih besed, s katerimi naj bi te bila varala, si, če natančno premisliš in si pravičen, iz mojih ust zelo malo čul. V zadnjih letih že celo...

Toliko pišejo o, 'krivdi' enega ali drugega; in o vzrokih, zakaj je ta ali oni ljubezen svojega zakonskega druga, 'izgubil'. Zame je gotovo, da potem ljubezni — tiste, ki zasluži to visoko in hkrati strašno ime in ki jo slutim sedaj — sploh ni bilo. A če je ni bilo, jo je bilo tudi težko izgubiti...

Toda, naj je tako ali tako, to je zopet res, da mi ti, 'vzrokov' prav gotovo nisi dal. Saj te je sama dobrota — morda še preveč... In verjemi, da se zavedam, koliko sem ti za vse to dolžna. Dolžna sem ti vse in bi ti bila torej dolžna tudi vse žrtvovati — razen najvišjega in zadnjega: življenja. A prav, ker ločitev od teh krajev meni, pravim, pomeni kratko malo vprašanje življenja in smrti, in ker sme poslednja žrtev biti samo prostovoljna in nihče ne more zahtevati več, je tudi ti od mene ne boš zahteval.

V zdaj pride še zadnje in najstrašnejše: najino dete.

O Bog, saj vem, kaj hočeš reči, saj vem, kaj mi tu očitati moreš in smeš!

In vendar ti odrekam tudi še to pravico! Nihče na svetu je namreč nima, da sodi mater, ki se lomi v teh krčih — niti otrokov oče ne! In tem manj, ker je ta nesrečnica pripravljena celo za najgroznejšo žrtev: da se v blagor detetu s krvavečim srcem odtrga še od njega...

Odveži me tu vsake nadaljnje besede — vse bi vsaj na

tem papirju pred menoj izzvenele v bolj ali manj banalno opravičevanje, v klavno pojasnjevanje!

Saj je le eno: mojemu otroku bo bolje tako — vzemi ga zato ti v svoje roke!

Usmiljeni Jezus! Kako suho se slišijo te besede, kako malo tega povedo, kar hočem povedati, kar trpim.

A saj mi ne boš branil do moje uboge Ljubice, če se kdaj pozneje na kolenih priplazim do vaju, potem ko... potem ko bodo te strahote morda že davno za menoj, ko me te pošastne sile zopet izpuste?...

Čakaj — saj če bom mogla... če v ti kruti borbi zmagam (ali omagam), pridem morebiti kar z njo... Če bom mogla — o če bom mogla!... A če ne bom mogla, je tudi mogoče, da ti je ne dam... Čeprav vem, vem, vem in ponavljam, da bi bilo zanjo bolje, ako gre... Zlasti, ko vidim, kako bi revica rada šla... Saj še ne razume, ne razume...

Ah, dovolj! Povedala sem vse in vendar nisem ničesar povedala. In nikoli ne bom — dopovedala že celo ne.

Bog se me usmilil!

Alma.

P. S. Prebrala sem še enkrat in čutim: ti boš hotel, zahteval, da se — odločim, celo čim prej odločim. Bodi usmiljen — potrpi! Saj se lahko tudi to zgodi, da nena doma prejmeš brzojavko. Takrat pridi sirotici do meje sam naproti ali pa pošlji zanesljivo osebo — do tja že kako poskrbim jaz sama."

XXIV.

Ko je Kocjančič prebral, se je negibno zastrmel predse. „Kaj je to? Ali je mogoče?“ Je potem zamrmral. „Ali se res po človeških dušah dogajajo celo take stvari?..."

(Dalje prihodnjic)

Pismo iz uredništva

REAKCIJA NA OPIS MESSNERJEVE VLOGE NA LITERARNEM VEČERU

Precej prahu je dvignil članek, ki smo ga objavili v zadnji številki NT o literarnem večeru Milke Hartmanove v galeriji Hildebrand. V poročilu o tej prireditvi smo še posebej recenzirali Messnerjev prispevek.

Da Janko Messner ne prenese nobene kritične presoje svojega dela, medtem že vrabci čivkajo s koroških lip. Tako smo si tudi na prstih ene roke mogli izračunati, kakšen odmev bo sprožilo pisanje našega lista.

Pravilno smo domnevali. Verbalnih izlivov in žaljkov na račun sodelavcev NT je kar deževalo in jih tu ne bomo ponavljali. Dobili pa smo tudi pismo enajstih dijakinj in dijakov Slovenske gimnazije — šolarjev Janka Messnerja. V tem pismu Messnerjevi učenci z izbranimi besedami naravnost obozujejo svojega učitelja.

Nimamo ničesar proti temu, da imajo učenci svoje učitelje radi. Mislimi pa nam je dal stil pisma, ki je presneto podoben stilu Janka Messnerja samega, predvsem v originalnih žaljkah. Za take slučajne podobnosti imamo člani uredništva potrebno porcijo humorja. Naš humor pa je pri kraju, če pogledamo na podpisnike, ki skušajo zagovarjati „spoštovanega našega profesorja“: šolarji od 14. leta naprej.

Dvomimo, da so vedeli, kaj pravzaprav podpišejo. Holeti smo jim „prišparati“ objavo tega pisma.

V ostalem pa smo tudi izvedeli, da namerava Janko Messner presenetiti koroške Slovence z novostjo posebne vrste: misli nam namreč poslati odgovor v smislu določil tiskovnega zakona na recenzijo literarnega večera. Približno v stilu: „Ni res, da so še drugi boljši od mene. Resnica je ta, da sem najboljši edinole jaz, povrhu pa tudi najlepši.“

Povprašali smo nekaj „starih zajcev“ med kulturnimi uredniki. Nihče ne pomni, da bi kdaj kdo s tiskovnim zakonom skušal pridobiti pozitivno kritiko. Bo Messner prvi v tej vrsti? Potem bi bil vsaj v enem pogledu „prvovrsten“.

„RAJŠTARJEV ZBOR“

V prejšnji številki smo v članku pod tem naslovom pisali, da so se Mariborčani po pliberškem nastopu peljali nazaj v Maribor in naslednji dan ponovno prišli k nastopu v Celovec. Pisali smo, da „zaradi (prestižne?) neuvidevnosti neke osrednje kulturne organizacije“ niso mogli prenočiti v Tinjah.

Do tega stavka je prišlo, ker je avtor napačno razumel neko informacijo in to pomoto tudi objavil. Torej: pravilno je, da naporna vožnja ni bila potrebna zaradi tega, ker katera od osrednjih kulturnih organizacij ni bila uvidevna.

NAROČILNICA

Naročam letni abonma za „Naš tednik“, za ceno 150.— šil (150.— din)

Ime: _____

Naslov: _____

Datum

Podpis

Naročniki „Našega tednika“ naj pošljejo naročilnico na naslov: Viktringer Ring 26, A-9020 Klagenfurt/Celovec. Naročniki iz Jugoslavije naj uporabijo naslov: ADIT-DSZ, 61000 Ljubljana, Gradišče 10.

Vojaščina: dosežena dvojezičnost pri naboru!

O vprašanju dvojezičnosti pri vojaških naborih smo v preteklosti že večkrat pisali. Informirali smo, da je zvezna vojska prav tako upravna oblast v smislu ustave in da je torej tudi upravičeno, predvsem pa v skladu s členom 7 državne pogodbe — ustavnega zakona —, če zahtevajo bodoči vojaki ob naboru, da dobijo slovenski poziv ter svoje podatke ob naboru podajo v svojem materinem jeziku. Kajti dopolnilni oddelk vojaške komande ima brezdvomno upravno funkcijo v najširšem smislu besede. Opozorili pa smo tudi na slavno tradicijo stare c. k. vojske, ki je večjezičnost zelo cenila in spoštovala in da je celo izdala priročnike v jezikih svojih narodnosti.

V zadnjih letih smo poročali o borbi mladih slovenskih rekrutov, da bi mogli uporabljati pri poslovanju z dopolnilnim oddelkom zvezne vojske svojo materinščino.

Tokrat je naše poročilo veselega značaja: dopolnilni oddelk koroškega poveljstva je poslal slovenskim mladincem, ki so to želeli, poziv v slovenščini. Toda to ni bilo edino presenečenje slovenskih fantov, ki so sicer navajeni le precej zaprek v borbi za svoje pravice. Poziv je bil sestavljen v brezhibni, da, celo prvovrstni slovenščini. Nič tistih spakedrank, ki jih je marsikateri rojak vajen, da jih dobi, potem ko oblast vidi, da nemščina ne zaleže.

Temu pozivu so potem sledili. Nabor v zadnjih letih traja dva dni,

ker mlade državljane temeljito preiskujejo na naj sodobnejših medicinskih napravah. Tako marsikateri državljan šele izve, kaj mu doslej neznanega manjka. V ta namen so zgradili sodoben trakt v Windischevi kasarni, sodobnejšega od marsikaterih bolnic. Pri preiskavah ter pri ostalih poteh skozi tamkajšnji labirint je slovenske fante oskrboval posebej odrejen vojak, ki je sam dovršeno obvladal slovenščino ter rekrutom, ki so se prvič so-

očali z vojaškim obratom ter čini, šel po najboljših močeh na roko! To so storili tudi pristojni podoficirji in oficirji. Slovenski fantje so bili prijetno presenečeni ter vse-skozi zadovoljni z ravnanjem in oskrbo.

Pa tudi uredništvu je v zadovoljstvo, da more objaviti tako prijetno poročilo. V težki borbi, ki jo imajo koroški Slovenci za dosego svojih pravic, ima to še poseben značaj.

Italija: bojkot šolskih volitev

Sedaj so tudi italijanski Slovenci izvedli svoj bojkot: v nedeljo so izvedli volitve v šolske okraje, ki pa so jih slovenski starši bojkotirali. To pa zaradi tega, ker vlada ni hotela upoštevati slovenskih težnj, ter da bi Slovenci v bodoče bili v teh svetih le še stafaža. Kakšen je rezultat bojkota, nam še ni znano. O motivih tega bojkota pa zelo nazorno piše uvodničar zadnjega „Novoga lista“, ko poziva na bojkot šolskih volitev:

Čeprav je prosvetni minister Malfatti — kot beremo v dnevnem tisku — te dni izjavil, da bo vlada predložila parlamentu zakonski osnutek o ustanovitvi posebne deželne komisije za slovenske šole, kar vsekakor kaže na določeno zadrego samega ministrstva, bodo slovenski starši in dijaki v nedeljo, 11. t. m., v znak protesta bojkotirali volitve v šolske okraje in v pokrajinski svet. V skladu s sklepom šolskih odborov v Trstu in Gorici se bodo torej slovenski starši in dijaki prihodnjo nedeljo udeležili le volitev v zavodske svete na srednjih šolah ter volitev v okoliške, oziroma didaktične svete na osnovnih šolah.

Reforma na slovenskih šolah bo s tem običajala sredi poti, čeprav je bilo dovolj časa na razpolago, da bi se začela izvajati tudi na na-

ših šolah. Očitno ni bilo pri pristojnih oblasteh dobre volje, oziroma pravega zanimanja, da bi se proučile zahteve, ki jih je takorekoč saglasno postavljala naša narodnostna skupnost v zvezi z novimi šolskimi organi.

Dežela, vlada in rimski parlament bi lahko pravočasno sprejeli vse tiste zakonske ukrepe — če so bili sploh potrebni — ki bi slovenskim šolam zajamčili avtonomijo tudi v pogledu novih izvoljenih šolskih organov.

Nahajamo se tik pred volitvami in slovenski starši ter dijaki so ostali praznih rok, kajti za naše šole ne bo ne šolskih okrajev ne pokrajinskega šolskega sveta. Iz poročil, ki jih je objavil dnevni tisk, tudi ni jasno razvidno, kaj je prosvetni minister Malfatti pravzaprav mislil s svojo izjavo. Bojimo se, da vztraja pri dosedanji strukturi šolskih okrajev in šolskega pokrajinskega sveta ter da bo posebna deželna komisija za slovenske šole le posvetovalnega značaja, s čimer pa ne bi bila zajamčena našemu šolstvu avtonomija.

Če je tako, potem je bojkot nedeljskih šolskih volitev tembolj upravičen. Šole so za našo manjšino predragocena institucija, da bi se z njimi lahko šalili.

NSKS za samostojni nastop

(Nadaljevanje s 1. strani)

avstrijske zvezne vlade prisiljeni opozarjati avstrijsko in mednarodno javnost na nerešena vprašanja slovenske manjšine, predvsem še zaradi tega, ker se naša vlada stano vitno brani vseh resnih kontaktov z nami. Prav tako pa je predsedstvo NSKS tudi ponovno potrdilo, da v svojih gledanjih v zadevi svetovetov ni nobene spremembe, kajti sami bi si podpisali smrtno obsodbo, če bi začeli pošiljati vanj svoje člane.

Občinske volitve 1979 ter deželnozborske volitve 1980 so bile nadaljnje točke, s katerimi se je bavila torkova seja. Soglasno je prišlo predsedstvo do prepričanja, da pride iz načelnih razlogov, pa tudi zaradi trenutno politične in narodnostne situacije na Koroškem v poštevedinole samostojni politični nastop. O tem vprašanju je tekla beseda tudi na prvi problemski konferenci Narodnega sveta dne 17. septembra t. l. O zaključkih konference bodo v prvem polletju 1978 sklepali pristojni organi Narodnega sveta koroških Slovencev.

Z vso ostrino je predsedstvo NSKS obsodilo očiten namen avstrijske zvezne vlade, oziroma sodnih oblasti, da nadaljujejo s sodnimi procesi proti koroškim Slovincem, ki s svojimi dejanji niso storili ničesar drugega, kot z demokratičnimi sredstvi opozorili na nerešen člen 7 avstrijske državne pogodbe ali pa so se udeležili mirnih demonstracij, ki so jih motili nemško-nacionalni skrajneži. Tudi „uradno“ odstranitev dvojezičnega

napisa v Šentjakobu, Škocijanu ter Pliberku je treba v tem sklopu označiti kot načrtno izvajanje mirnega slovenskega prebivalstva. Saj tudi ni slučaj, da je žandarmerija z vso brutalnostjo nastopala proti slovenskim demonstrantom v Pliberku in Škocijanu leta 1976, niti lasu pa ni skrivila podiralcem dvojezičnih napisov leta 1972, celo sama je smeje asistiral hrupnemu početju; prav tako smatramo, da ni slučaj, da „tako vestne“ varnostne oblasti, kadar gre za Slovence, do danes niso izsledile nobenega (!) atentatorja na južnem Koroškem...

Ob očitnem zavlačevanju ter navidezni pomislekih, ki jih najavljajo koroške in avstrijske oblasti v zvezi s TV-pretvornikom na Peči, bo Narodni svet koroških Slovencev v posebnem pismu pristojnim jugoslovanskim oblastem izrazil nujno željo koroških Slovencev, naj ob očitni ponovni diskriminaciji in provokaciji koroških Slovencev, nemudoma pričnejo z oddajanjem po omenjenem pretvorniku.

NAŠ TEDNIK izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslov: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uredništva, oglasnega oddelka in uprave 72 5 65. Naš zastopnik za Jugoslavijo ADIT-DZS, Gradišče 10, 61000 Ljubljana, tel. 22207. Naročnina znaša letno: za tuzemstvo 150.— šil., za Jugoslavijo 150.— din za ostalo inozemstvo 250.— šil. (po zračni pošti 500.— šil.). — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Nužek Tolmajer, Verovca štev. 2, 9065 Zrelec. — Tiska: Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.

Miklavž v Šentprimožu

V okolici Šentvida v Podjuni je hodil zadnja leta sv. Miklavž po hišah. Na ta način je imel seveda precej dela, ki ga je komaj premogel. Da bi mu odvzeli delo in hkrati napravili njegov praznik še bolj veličasten, je pripravilo prosvetno društvo „Danica“ spevoigro „Miklavž prihaja“.

Za Voglov oder je bil zbor angelov kar precej močan. V novih oblekah so otroci s preprostimi pesmi ubrano in sveže zapeli svoj „Mi angelci smo mali“. Potem, ko sta nebeški čevljar in krojač potožila o številnem delu okrog Miklavža, se je podala kolona angelov na zemljo — v Šentprimož. Angelček Koderček in parkeljčka Škratulin in Kosmatin so se na primeren način prepričali, če so res prišli v Šentprimož. V nebeškem zboru je mogočno prikorakal Mi-

klavž. Iz nabito polne dvorane si je izbral skoraj sto otrok (od 1. do 70. leta) in jih obdaroval.

Skoraj bi človek mislil, da živijo v okolici Šentvida samo pridni ljudje. Saj običajnega pekla, ki ga sicer vsebuje opereta, ni bilo. Pri obdarovanju pa smo le videli, da je še dosti takih, s katerimi bi imel tudi parkelj veselje.

Številni obisk je dokazal, da bi bilo potrebno pripraviti Miklavževanje vsako leto. Na ta način bi se lahko ohranil lep star običaj. Za otroško skupino je to dobrodošla prilika za nastop. Razen tega pa nagovorijo takšne prireditve še dosti takih ljudi, ki sicer na običajne igre ali koncerte ne pridejo več. Kljub nekaterim igralskim pomanjkljivostim je bil ta popoldan prijeten in lahko rečemo, da se je trud splačal.

Jubilej v Limarčah pri Brdu

Pred nedavnim je praznoval Janez Kraiger v Limarčah pri Brdu svoj 70. rojstni dan. Čestitke so mu prinesli mnogo njegovih sorodnikov in znancev, ki so bili povabljeni na njegov dom. Slavljenec je bil tudi dolgo časa župan nekdanje občine Brdo. Zelo se je potrudil za svoje občane. Saj je bilo tik po grozotni vojni in tedaj ni bilo kar tako biti župan. Zahvalujemo se mu za njegovo skrb za nas domačine. On sam je okusil bridkost vojne in je bil dolgo časa v ujetništvu v Sovjetski zvezi. Okusil je lakoto, ki pač je posledica vojne in kot inteligentni mož je obsojal vojno nasploh. Rodil se je v zavedni družini. Njegov oče je bil mizar in je kot tak hodil z orglarjem Grafenauerjem po svetu popravljat orgle. Ta oče je seveda mogel potem veliko povedati svojem in znancem o delu in dogodkih, ki so bili v zvezi s poklicem. Tako je postal tudi njen sin, naš slavljenec, izučen in brihten fant.

Prevzel je domačijo in imel svojega očeta zelo v časti. Kmetoval je z ozirom na tedanje težke čase zelo uspešno. Skrbel je tudi za rajfajznovko, katere odbornik je bil tja do svoje upokojitve. Voščiteljem se pridruži tudi iz vsega srca Naš tednik in mu ključemo vsi še na mnoga leta!

GALERIJA HILDEBRAND: FILM „VRNITEV“

Pretekli teden je predvajal Jozi Mečina v celovski galeriji Hildebrand film „Vrnitev“, za katerega je napisal Janko Messner scenarij. Prostori so bili do zadnjega kottička zasedeni — videli smo tudi lepo število nemškogovorečih, ki so z zanimanjem sledili dogajanju na filmskem platnu. V razgovoru po filmu je bilo izraženo predvsem mnenje, da okvir, v katerega je bil postavil režiser Messnerjevo novelo, ni čisto na mestu, ker dogajanja jeseni 1972 močno pretirava. Izražena je bila misel, da bi kot okvir vzeli nekatere dokumentarne posnetke „Ortstafelsturma“. Tudi sinkronizacija v nemščini je naletela na močan odpor, ker je bila tako po izgovorjavi kot tudi po tehniko zelo amaterska.

Filmskega večera sta se udeležila tudi igravec glavne vloge v filmu Marjan Srienc, ter avtor prof. Janko Messner.

● ROMANJE V SVETO DEŽELO Z LETALOM

od petka, 10. 2. 1978,
do sobote, 18. 2. 1978.

Prijave sprejema Dom v Tinjah do 10. januarja. Število je omejeno. Cena: 8860.— šilingov.